

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40.— franc
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și **ADMINISTRAȚIA.**
Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisele nu se înapoiază.

Vlădicii la răspântie.

Capii societăților au îndreptățirea de a fi în urma faptului, că o societate nu-și poate ajunge ținta dacă nu are în frunte una sau mai multe persoane naturale, cari s'o conducă în mod nestânjenit și având mijloace necesare.

Aceasta este originea tuturor stăpânirilor lumești. În decursul vremilor însă, foarte adese, din păcatele oamenilor, se întunecă această origine, și conducătorii de odinioară, deveniți poate împărați, uită pentru ce au fost ridicați strămoșii lor în scaunul domnesc și se razimă tot mai mult pe puterea ce și-au câștigat-o în decurs de veacuri, decât pe încrederea poporului.

Așa vedem azi, când se serbătorește în marea Rusie centenarul al treilea de domnie a familiei Romanov, că pe când actualul țar atotputernic, care își atribuie domnia singur numai promiei cerești și se razimă totuși pe sutele de mii de guri de foc ce-i păzesc tronul, — întemeietorul acestei dinastii, țarul Mihail Teodorovici a fost ales înainte cu 300 de ani de Zemsky — soborul compus din reprezentanții tuturor claselor: de boieri, nobili, burghezi și țărani „începând dela cei mai mari până la cel mai mic” — după cum spune cronicarul. A fost deci ales pentru că se credea că e potrivit să conducă neamul rusesc.

Sunt apoi conducători, cari nu întemeiază dinastii în sânul cărora atât de des se pierde simburul istoric al utilității, ci cari se aleg de societate caz de caz, potrivit rostului conducătorului adevărat. Acești conducători pornesc de obicei dela nivelul oamenilor de rând și înaintează zi cu zi, în urma calităților lor bune: minte ageră, cinste, energie, dragoste față de societate, spirit de jertfă. Ei au soarta cea mai fericită. În ei se unește dragostea și sunt nădejdea întregii societăți, — ei sunt cu adevărat „păstori ai popoarelor.”

Până când domnia dinastiilor, în cele mai multe cazuri se mențin prin forța brutală, care lipindu-le se năruiesc — pe atunci singura proptea a scaunelor de conducători este dragostea și încrederea celor cărmuiți. Incetând această cade motivul, care l'a ridicat dela muritor de rând în situația de conducător. Societatea, înșelată, îl părăsește și își caută alt conducător, care să-o ducă la țintă.

Noi Români din această țară, ca cetățeni, avem conducător pe capul încoronat, — *ca neam*, însă avem alți conducători: avem conducători pe cari i-am ridicat la locul de cinste și putere în care se găsesc, în nădejdea că ne vor conduce la ținta noastră. În nădejdea că ei vor avea agerimea minții, ca să găsească poteca, vai, atât de ascunsă și grea care să ne ducă la ținta noastră; în nădejdea că ei vor ști să lupte cu haita de lupi

ce străjuiește această potecă; vor ști să lupte și se vor ști jertfi de va fi trebuință.

Și așa s'au ales în decursul vremilor totdeauna, din ceata mare a neamului românesc conducători. La început, pe când eram liberi: principii; apoi, căzând în sclăvie, cnezi, preoți, cari toți au fost pătrunși de marea lor chiemare și în cercul lor, mai larg sau mai restrâns, au săvârșit fapte cu adevărat eroice, din cari prea puține au fost păstrate de cronicile dușmanilor noștri. Conducătorii noștri de pe vremuri nu știură să-și veșnicească tapetele mari, știau numai să le săvârșească. În urmă, cu vremea rolul de conducători le-a revenit capilor bisericilor noastre și unui număr restrâns de mireni. Din viața acestora și din lupta lor spre binele neamului românesc, cartea vremilor ne-a păstrat amintiri mari, amintiri de eroism și martiraj.

Și mulțimea, care își vedea conducătorii întemnițați, prizoniți, amenințați cu moartea și alungați în exil, mulțimea trimitea acestor conducători cel mai mare bine pământesc: dragostea și recunoștința.

În special vlădicii noștri, vlădicii amânduror biserici au fost aceia cari au stat pururea la cârmă. Pururea, în toată primejdia, în toată durerea, primind cu zimbet de martiri loviturile dușmanului, ferind dela sine cu modestie ori ce semn de recunoștință trimis de dragostea fără margini a celor cărmuiți.

Și azi poporul nostru mai ține, că cei din tîi în șirul conducătorilor noștri sunt vlădicii. Și azi ei sunt priviți ca aleși ai poporului, aleși cari sunt puși în scaunele vlădicești ca să aline suferințele acestui neam atât de nobil, și atât de nefericit, să-l conducă la țintă. Și azi se pot încrede vlădicii noștri în turma ce-o păstoresc; turma e gata să-i apere ca și în trecut, ca totdeauna, cu averea, cu sângele, cu viața sa. E sfânt numele lor, fiindcă ei au o chemare sfântă.

Și azi avem aceste sentimente, — deși trecutul apropiat nu ne-a cruțat de câteva momente în cari pentru o clipă ni s'a întunecat încrederea față de vlădicii noștri. Au fost clipe, când ținuta vlădicilor noștri ni se părea că palmuește tradiția; se părea că prețuiește mai mult sceptrul de vlădică chiar și pătat, decât cărja apostolului prigonit de cei mai mari; se părea — de ce-am tăgădui-o? — că vlădicii noștri se apropie cu fum de tămâie și ochi smeriți de poarta cetății dușmanilor noștri, preferind să steie cu domni la mese bogate decât să străjuească afară în viscol, în ploaie pe poporul amărît.

Așa se părea. Și o clipă palpăia în stângere focul încrederii.

Dar tradițiile neamului nostru sunt tari. Dragostea nețărmită ce au avut-o, bătrânii ni-au sădit-o atât de adânc în suflete, încât curând au dat o nouă putere acestui foc sacru, pe care nu-l va putea stinge decât dovada tră-

dării intereselor neamului românesc din partea vlădicilor noștri.

Se apropie o clipă critică în viața neamului românesc din această țară.

Cărmuitorii unguri ai acestei țări, simțind cum ni se oțelesc puterile, simțind că în vinele neamului nostru curge iarăș sânge bărbătesc, recurg la cele mai scârboase mijloace să ne paralizeze, să ne împingă în necultură, să ne încătușeze și mai strasnic mâinile pe mușchii cărora au început să plesnească vechile lanțuri.

Zi de zi făuresc, zi de zi întăresc cătușele.

Acum în urmă, cu un cinism și blăstămăție fără seamăn au iscodit reforma leului electoral, care în adevăr nu are ca scop nici asuprirea muncitorimei, nici dejucarea intereselor vre-unei clase, ci are un singur scop: robirea națiunilor nemaghiare, pe cari o soartă nefastă le-a închis în acelaș stat cu neamul unguresc.

Nu trebuie să explicăm aceasta reformă Toți știm că este cătușă de robi.

Am luptat și luptăm împotriva ei și a ideii ce i-a dat viață cât ne îngăduie bietele noastre puteri, am suferit prigoniri și lungi ani de temniță omoritoare de trup și de suflet. Și fără ruzultat.

Azi suntem proape să ne înecăm durerea într'un *vae victis* resemnat...

Dar mai avem o nădejde. Poporul o strigă cu încredere, cu dragoste: „Vlădicii noștri, vlădicii noștri!”

Da, vlădicii noștri! Să iasă din reședințele lor, să lase scaunele și paturile moi, să lase micile griji ale lumii și să iasă pe câmpul de luptă!

Să-i vedem cu noi în fața dușmanilor, să-i vedem din nou în fruntea noastră, să-i vedem din nou înfruntând urgia viscolului ca să mântuiască naia!

In camera magnaților, unde stau în urma încrederii neamului românesc, așteptăm să apere până la ultima scânteie de forță interesele neamului nostru!

Neam Românesc! În aceste clipe grele îndreaptă-ți privirea spre vlădicii tăi!!

Vezi, oare ce vor alege ei să facă?

Vor sta ei în aceste zile grele liniștiți în jilțurile lor, sub pretextul bătrânețelor cari încă nu le-au sosit sau a cutărei boale născocite? Vor rămânea departe de lupta pe viață și moarte ce o duci tu? Vor trece ei în tabăra dușmană alătura de călăii tăi? Sau vor încinge sabia sfântă ce le-ai dat-o în mână și vor ieși pe câmpul de luptă?

Vor îmbrățișa ei sulile falangei dușmane, fericți că sufăr ca să-și mântuiască poporul? *Isi vor face ei datorita?*

Neam Românesc din această țară a Ardealului, atât de frumoasă și atât de călcată de dușmani! Privește-ți Vlădicii!

Ei au ajuns la răspântie! Pe care cale vor porni? pe cea din dreapta ori pe cea din stânga?....

Fuziunea partidelor opoziționiste. — Retragerea contelui Tisza. Ziarul „Budapester Tagblatt” publică în numărul de azi într-un articol intitulat „Senzatii politice”, câteva descoperiri din sursă demnă de toată încrederea. O senzație a celui mai apropiat viitor va fi fuziunea partidelor parlamentare opoziționiste: justhist, kossuthist, poporal cu 48-istii afară de partid, grupul lui Andrassy și partidul social-democrat, pe baza unui program potrivit pentru luarea guvernării de către noul partid. Pentru înjghebură fuziunii se lucrează deja de mult timp și probabil va fi declarată într-o conferință comună, încă în cursul acestei săptămâni, dar mai târziu înainte de vacanța de Paști. În scopul acesta au avut loc negocieri în locuința lui Francisc Kossuth încă în săptămâna trecută. Punctul principal al noului program va fi revizuirea reformei electorale. Noul program va fi elaborat pe o bază democratică cu excluderea chestiunii de drept public a uniunii personale. Kossuth, Apponyi, Andrassy și Vázsonyi au adoptat de mai nainte principiile fundamentale ale noului program, iar Iuliu Justh, sosind Sâmbătă la Budapesta, — la insistența lui Vázsonyi și Désy, cari l'au asigurat că toate obligamentele luate față de social-democrați vor fi satisfăcute în modul cel mai strict, le-a aprobat și el. Dificultăți mai sunt numai în ce privește persoana care să ocupe postul de președinte, tot astfel nici referitor la numirea noului partid nu există încă nici o înțelegere definitivă.

A doua senzație a celor mai apropiate zile va fi retragerea contelui Tisza dela postul de președinte al camerei. Știrea aceasta s'a strecurat din cercurile inițiate în intențiunile contelui Tisza. Îndată după votarea în cameră a noului regulament intern, Tisza se va prezenta în audiență la Maj. Sa și cu acest prilej va aduce Maj. Sale la cunoștință renunțarea lui la postul de președinte, iar după audiență îi va aduce aceasta la cunoștință și camerei. De urmaș al lui e luat în combinație actualul vicepreședinte al camerei Pavel Beöthy.

Firește, evenimentele trebuie încă să confirme verosimilitatea acestui pronostic.

Noul secretar al ministerului de justiție. Cetim în monitorul oficial că M. Sa monarhul a conferit consilierului ministerial Iul. Rickl de Belle titlul de secretar al ministerului de justiție.

Proiectele învățătoresți. Ieri comisile casei magnaților au ținut ședință a parte apoi s'au întrunit toate laolaltă ținând o ședință în care a fost dezbătute proiectele referitoare la reglarea competențelor și a pensiunii învățătorilor comunali și confesionali. Conferința a primit

proiectele acestea în forma lor originală. Proiectele vor fi dezbătute în ședința de mâine a camerei magnaților.

Delegațiunile. Din Viena primim știrea că cu prilejul audienței de ieri prim-ministrul Lud. Lukács a rugat pe M. Sa monarhul să contra-mandeze sesiunea delegațiunilor proiectată pe luna Mai, pe motiv că desbaterea liniștită a chestiilor importante la ordinea zilei a delegațiunilor ar suferi din cauza situației critice din Ungaria.

Precedențele zilei de 4 Martie. În numărul său de Duminecă „Reichspost” a publicat de „un distins bărbat politic maghiar” următoarele desvăiri despre precedentele zilei de 4 Martie:

Încă înainte de constituirea guvernului Klueen-Hédervary, s'au purtat tratative între Tisza, Apponyi, Andrassy și aderenții lor. Obiectul principal al acestor tratative a fost chestia rezolvirii reformei electorale. Rezultatul acestor tratative au ajuns în publicitate în adunarea ținută în salele „Redutei” în 19 Martie 1910, a cărei raportor a fost kossuthistul Ioan Baross, iar oratorul principal contele Tisza. Adunarea aceasta a statorit de bază pentru reforma electorală censul intelectual, după avere și după muncă. Alianța guvernului cu acei bărbați politici a existat deja pe timpul alegerilor din Iunie 1910 și în baza acestei alianțe guvernul nici n'a pus contracandidați împotriva lui Andrassy și a câtorva aderenți ai acestuia. 35 de membri din partidul kossuthist au fost sprijiniți de Tisza față cu aderenții lui Justh și cu aderenții reformei radicale a legii electorale. După alegeri s'au continuat tratativele în chestia reformei electorale în palatul contelui Mihai Károlyi. La conferințele acestea au luat parte Tisza, Apponyi, Andrassy, Stefan Bethlen și Károlyi, iar raportor a fost Ioan Baross. De multe ori au participat încă Emil Nagy și prințul Nicolae Esterházy, acesta din urmă însă în urma celor experiate în aceste conferințe s'a retras — și de câteva ori și Géza Polonyi. Conferințele ținute în 1910 și 1911 au fost continuate și în 1912. În aceste conferințe s'au luat decisiuni referitor la toate chestiile. Aci trebuie căutată cheia tuturor evenimentele legate de politica renumitei rezoluțiuni; scopul tuturor conferințelor și hotărârilor aduse a fost zădărnicierea cu orice preț a reușitei partidului radical justhist.

Astfel s'a plămădit actuala reformă electorală, pe baza conferințelor și hotărârilor luate în palatul Károlyi. Principiile fundamentale ale reformei electorale, chiar și textuarea ei, — cu excepția câtorva părți neesențiale, cari au fost intercalate în reforma electorală mai târziu, — au văzut lumina zilei în palatul Károlyi. Și în ultima conferință ce s'a mai ținut după aceea, un exemplar al proiectului zăcea

deja gata pe masă. Cu acest prilej Tisza a spus următoarele:

— Domnilor, constat, că ne-am înțeles în toate chestiile. Un exemplar al reformei electorale, pe care voim să o realizăm zace în fața Dvoastră. Vă rog deci părerea. Primiți și garantați primirea en bloc a reformei electorale în forma care o aveți în fața Dvoastră?

Răspunsul unanim și sărbătorec ce s'a dat a fost următorul:

— Ne identificăm, îl primim și îl vom trece în cameră. — La ce Tisza a făcut observația:

— În sensul înțelegerii noastre deci să-l iscălim. Apponyi și Andrassy au ezitat:

— Ne identificăm, primim, îl vom trece în cameră, dar din motive de tactică nu-l iscălim.

Cu aceasta s'au despărțit.

Ce s'a întâmplat în 4 Martie? *Nimic altceva decât aceea ce s'a hotărât în ultima conferință din palatul Károlyi.* Contele Albert Apponyi i-a sedus pe toți dușmanii proiectului, scoțându-i, cu vocea de sirena din cameră și astfel camera a votat proiectul fără nici o piedecă, în 4 zile. E drept și e un fapt istoric că începând din Aprilie 1911 conții au început a se dușmăni între sine. Au voit să răstoarne cabinetul Lukács, ca să ajungă ei la putere și au avut chiar controverse personale cu contele Stefan Tisza. Divergențele au degenerat în o luptă fără cruțare, care s'a purtat până a fost vorba, cine să guverneze țara. Divergente obiective n'au existat și nici nu există. În 4 Martie, când a fost vorba de soarta tuturor grofilor, toți au fost de o părere. Unul a plecat, altul a fost morbos, iar cei prezenți au lucrat și pentru cei absenți. Social-democrații, presa și toate celelalte au fost numai țirade și stafaje pe lângă seducerea, pe lângă aceea cum au înșelat conții Apponyi, Andrassy și Kossuth întreaga Ungaria.

Acesta e istoricul zilei de 4 Martie.”

Inarmări formidabile.

Franța și Germania.

— *Dela colaboratorul nostru special.* —

Paris, 8 Martie.

(S) Franța a răspuns, zilele acestea, formidabilelor înarmări ale Germaniei, prin *introducerea serviciului de trei ani*, pentru toate armele și fără nici o dispensă. De aci înainte toți tinerii din Franța, fără absolut nici o excepțiune, vor face serviciul militar de trei ani. Numai în modul acesta, ridicând stagiul

Din trecutul „Chioarului“.*)

(Continuare și fine).

Trebuie știut și aceea că în tot timpul cât a trăit districtul, atât la municipiu cât și tribunalul reg., sedria orfanală, cartea funduară și celelalte direcții ne puteam folosi de ori care din cele două limbi — română și maghiară. Chiar și deciziunea prin care e întabulat locul donat de Somcuta și pe care e zidită casa districtuală, e făcută în limba română. La comune încă toate mergeau pe românește.

Am la mână 9 protocoale cusute și legate în pereți tari, despre adunările comunale ale Somcutei mari în anul 1872 numai în limba română care era oficioasă. Un exemplu:

Protocol. Care s'au luat în Somcuta-mare 23 August 1872 sub prezidiul suprefectului Nicolae Pop, pentru statorirea statutelor opidului Somcuta-mare, compusă de comisiunea aleasă în adunarea gen. a opidului în 23 Iuliu 1872.

Au fost de față: Nicolau Pop suprefect ca presidente, Ieremie Rațiu notar, Paul Dragoș, Atanasiu Cotoțiu, Dr. Ioan Colceriu, Ioan Mic, George Butean, Ioan Butean a Petri, Borna Damian, Pop Costan, Buda Mihai, Zurze Grigor etc. membrii corporațiunii reprezentativă.

Președintele salutând membrii, declară adunarea des-

* Reproducerea ori tipărirea în broșură, numai cu stirea și învoirea mea e concessă. Alteum s'ar urmări după lege. Autorul.

chisă și pune la ordine statorirea statutului opidan compus de comisiunea aleasă spre acest scop în adunarea trecută.

Ad. 1. Statutul compus și cetit să primește și să hotărâre ca în sensul legii titl. XVIII paragraf 65 din anul 1871 să se sustearnă spre aprobare la jurisdicțiune. (Și așa s'au petrapat în acea adunare încă 8 puncte). Nicolau Pop mp. suprefect, Ieremie Rațiu mp. notar. (L. S.)

Ce prăpastie mare între atunci și acum! Azi având Românul afacere la comună ori alte de regătorii, abia cutează a vorbi în scumpa noastră limbă românească moștenită dela părinții și străbunii noștri, cari au luptat pentru ea mai mult chiar decât pentru viață.

Pe atunci în Chioar precum și în toate ținuturile românești oficialii și direcții mai toți erau Români.

La noi au fost: Căpitani supremi români Sigismund Pop și Ioan Șorban. Vice-căpitani: Iosif Pop, Paul Dragoș și Ștefan Filip, — în urmă preș tribunaleului reg. Protonotari: Andreiu Medan de Măgureni, mai târziu preș. sedriei orfanale și deputat dietal; Vasiliu Hossu de Mesteacăn mai târziu jude de tribunal și în urmă jude reg. de Tablă în Cluj. — Prototisc Ladislau Butean, mai apoi jude reg. cerc. jude de trib. în Seghedin și deputat dietal în cercul electoral al Mesteacănului. Asesori la sedria orfanală: Petru Cozmuța, mai târziu jude de tablă, frații Francisc și Mihai Mihalca. Protoretori: Benjamin Butean de Somcuta, Nicolau Pop, Ioan Belbe, mai în urmă subjude reg. cerc. Ioan Hossu de Restolci, Iuliu Pop de Cap. Monostor, Alexan-

dru Pop de Miresul mare, alternativ și esactor distr. și Vasiliu Dragoș de Buteasa, mai târziu jude la trib. în Baia-mare. În era mai apropiată au fost Vasiliu Indre azi adv. în Cluj și Augustin Szabó. Ca subjude reg. Eugen Moga, iar cond. cărților fund. Ioan Cozmuța și Gregoriu Tamaș Miculescu. — Inspector școl. reg. Alexandru Buda din Remetea, mai târziu deputat dietal. Ca jurați pretoriali Alexandru Jurca de Ciolt și Ioan Pop de Săcălaşeni. Ca funcționari adm. Vasiliu Buda, Ioan Mihașca, Ioan Bota, Ștefan Bota, Paul Cotoțiu azi jude de tribunal în Timișoara, Gavrilă Buda, Alexandru Hossu s. a. Notari cercuali au fost: Ieremie Rațiu în Somcuta, Petru Petrovan — Săcălaşeni, Toma Marc Colțirea, Gavrilă Dragoș Hideaga, Vasiliu Meciu Fersig, George Pop Mireș, Ignat Câmpian Jadera, Teodor Chiș și Ioan Anca Ciolt, Iacob Marc Berchez, Vasiliu Chiș Varaiu, Ilie Bușca Posta, Ioan Anca Mănăstur, I. Popoviciu Boiu-mare, Dumitru Indre Buciumi, frații Alexiu și Nicolau Hossu în Restolci și Lemniu, Ștefan Belbe Finteușel, N. Dragoș Finteușul-mare, Ioan Fărcaș Coaș, Ștefan Birle Riușor, Alexiu Latiș Finață, Ioan Petrovan Mănăstur, Petru Pinte octogenarul, Benjamin Bud, Alexandru Butean, George Micul, George Butean, ș. a. mulți ca scriitori regulați, diurniști și diferiți funcționari subalterni ale căror nume îmi scapă din memorie.

Comisari de șosele (drumuri) au fost Ignat Pocol de Purcareți și Ilie Rațiu (Iluc) din Remetea; iar comisari de siguranță Emeric Bu-

de 2 ani la 3 ani, Franța crede că poate să contrabalanseze enormele pregătiri militare ale Germaniei, prin care rivala Franței își asigură un efectiv, în timp de pace, de aproape un milion de soldați...

Este adevărat că introducerea serviciului militar de trei ani în Franța nu este chiar un fapt îndeplinit, deoarece proiectul de lege respectiv, care de abia a fost redactat zilele acestea, n'a fost încă votat de cameră și senat. Dar nu încapă nici o îndoială că proiectul acesta va deveni lege și că se va aplica imediat, cu efect retroactiv. Toată Franța, ca un singur om, s'a pronunțat fără nici o ezitare, cu un patriotism demn de admirat, pentru introducerea serviciului militar de trei ani, în care francezii văd singura lor scăpare, unicul mijloc de a contrabalansa sporul slab al populației...

Interesându-ne de aproape de tot ce poate caracteriza patriotismul unui popor am urmărit cu cea mai încordată atențiune duelul acesta tăcut între Franța și Germania și manifestațiunea patriotismului în ambele aceste țări. Patriotismul adevărat al unei națiuni se cunoaște în momentele cele mari, când se cer sacrificii. Guvernul german a cerut de data aceasta mai mult sacrificii bănești, pentru suportarea cheltuielilor enorme pe cari le ocazionaază spărirea contingentului în timp de pace, n'a cerut însă o prelungire a stagiului militar, sacrificii de *ani de viață* din partea celor recrutați. Dealtfel nu sunt în Germania ca să îmi pot da bine socoteala de modul cum opinia germană a primit noile sacrificii cari i se cer.

Ceeace pot însă să afirm este că opinia publică din Franța a primit enorma sarcină a serviciului de trei ani *fără absolut nici o dispensă* cu o resemnare nobilă, cu un eroism patriotic din cele mai rari. Toate ziarele (cu mici excepțiuni: spre ex. „L'Humanité” a șefului socialist Jaurès, câteva ziare radicale) au agitat din răspuțeri pentru această măsură patriotică. *Tinerimea* a fost la înălțime. Elevii de liceu din Paris au adresat șefului statului francez o scrisoare acoperită de *zece mii de semnături*, declarând, în niște termini

mișcători, au cerut introducerea serviciului de trei ani fără dispensă pentru absolvenții școalelor medii sau a universității... Toate societățile studențești din Paris și din întreaga Franța, fără deosebire de culoare politică, s'au pronunțat pentru serviciul de trei ani, deși sunt foarte mulți studenți cari și-au făcut deja stagiul de 2 ani (cât era până acum) și acum vor fi siliți să mai stea încă un an sub drapel, deoarece legea va avea efect retroactiv.

Măsurile pentru asigurarea fixării serviciului de trei ani au fost luate cu o promptitudine care a probat că dorința de a face acest sacrificiu pentru patrie există în sufletul întregului neam francez. D'abia s'au luat inițiativa de către presă (cecece dovedește încă odată ce rol preponderant joacă astăzi presa!) și în special de către ziarele „Le Temps” și „L'Echo de Paris” și guvernul, printr'o notă, s'a și arătat partizanul serviciului de trei ani obligatoriu și fără absolut nici o dispensă sau reducere. Consiliul superior al armatei s'a întrunit zilele trecute sub președinția a însuși dlui Poincaré, șeful statului, și în câteva ore, cu *unanimitate* de voturi, a declarat că numai serviciul de trei ani poate salva Franța de superioritatea zdrobitoare a Germaniei. Imediat după acest vot d. Aristide Briand, șeful guvernului, și d. Etienne, ministrul de război au și elaborat proiectul de lege al introducerii serviciului de trei ani, proiect care se găsește deja pe biroul camerei franceze.

D. Briand este decis a cere camerei votarea de *uregntă* a proiectului și este foarte probabil că proiectul va deveni lege înainte de vacanța Paștilor catolice. Opoziția ridicolă și *odioasă* în asemenea clipe istorice a socialiștilor și a câtorva radicali exaperați, nu va putea împiedeca votarea proiectului, când enorma majoritate a deputaților și a senatorilor și întreaga opinie publică cere acest sacrificiu patriotic. Dealtfel chiar d. Clemenceau, șeful de fapt al blocului radical, s'a pronunțat categoric pentru serviciul de trei ani, spunând că patria franceză cere acest sacri-

ficiu pe care nici un bun francez nu-l poate refuza...

Nu suntem încă în posesiunea cifrelor cari exprimă noua proporțiune între armata franceză și cea germană după ce serviciul de trei ani va fi aplicat în Franța. Specialiștii militari afirmă că prin această măsură Franța își asigură un spor al contingentului de pace de vre-o 160—200.000 oameni, cecece cu cei aproape 600.000 soldați pe cari îi are Franța sub arme în prezent ar forma un efectiv de pace de peste 760.000 soldați, cifră care se apropie de aceea pe care Germania o va obține prin aplicarea noiei legi militare. Vedem că Francezii fac sforțări colosale, sforțări patriotice demne de admirat și de imitat, spre a nu se lăsa zdrobiți prin superioritatea indiscutabilă pe care Franța n'o poate contrabalansa decât prin sacrificii extraordinare...

Dar cine ne poate asigura că Germania, ambițioasă la rândul ei, nu va lua noui măsuri, poate tot așa de radicale, spre a-și asigura un pas înainte??...

Scrisori din Budapesta.

Balul societății „Petru Maior”.

Puteam să facem o ilustrare plină de vioiciune și căldură despre balul de Sămbătă al societății „Petru Maior”, deoarece înrăurirea vibrantă a atâtor momente strălucitoare ne mână peana în curs grăbit și variat în peripeții. Firea noastră tinerească își revărsa cea mai curată tendință spre idealism, atunci când în scri-soarea noastră de astăzi întinerim credința celor de acasă și îi asigurăm că, prin prestațiuni similare cu cea de ieri, ne vom trudi să lămurim cât mai bine aspirațiile lor. Ne gândim în aceste momente la dragostea și grija intelectualilor noștri în urmărirea cu atențiune și sprijinurile efective exprimate fără întrerupere cu care au fost distinse toate nizuțele apreciable ale studenției universitare. Din manifestarea elocventă de acum am dori să reiasă puterea ce rezidă în generația actuală a studenției universitare precum și tendința acesteia de a-și îmbogăți programul de activitate prin mișcări de însemnătate esențială pentru viitorul său și al neamului românesc.

În sala de concerte a hotelului Royal se adunase toată Budapesta românească: dela juzi de curie până la cel mai tânăr student universitar, o completă societate de dame și domnișoare, oficanți împărțiți aici

tean de Șomcuta și Ștefan Lengyel din Boiulmare. Fizic distr. a fost Dr. Ioan Colceriu, mai târziu medic metropolitan în Blaj. Silvicultr distr. Ioan Bențescu absolut al școlii silvane din Ferăstrău (România).

Istoricul mai vechiu al districtului cu „Cetatea Chioarului” ori cum îi zice poporul „Cetatea lui Racoțca” care a fost zidită pe un pisc de deal între comunele chiorene Buteasa, Prislopul (locul nașterii iubitului nostru Dr. Teodor Mihali) Berchezoaia și Cioltul, care pisc în mod natural și miraculos e rotund și încunjurat în trei părți ale lui de riul Lăpușul, și numai pe partea apuseană mai îngustă e loc de intrare spre terenul unde au fost întăriturile „Cetatea de sus” și „Cetatea de jos” încunjurată cu ziduri tari din piatră și țigla cum rar se pregătește astăzi. Pe aceste ziduri elementele vremilor n'au fost în stare să le ruineze total până azi. Despre cetăți în tradiția poporului multe se povestesc. Când, spre ce scop și la al cui ordin s'au edificat nimic nu se știe pozitiv. Unii cred că ar fi chiar de pe timpul Romanilor. Date nu sunt, căci arhiva veche chioreană s'a nimicit prin foc în anul 1848 în curtea lui Katona Miklós din Berchez, foc aprins de ostașii colonelului imperial Urban. Aceștia au îngropat și pe românii spânzurați pe furci la Remetea, Șomcuta și Cătălina, vre-o 8 înși, condamnați prin tribunalul de sânge a lui Teleki Sándor din Colțău și Katona Miklós din Berchez. Despre toate acestea — poate — voi reveni de altă dată, dacă voi fi fericit să-mi mai cânte cucul în *astă vale*.

Bănuiesc că în arhiva contelui din Hosufalău Teleki László Gyula s'ar afla și documente despre Chior, dar — precum aud — a consulta acea arhivă nu se condece nimănui.

După anul 1870 contingentul intelectualilor români șomcuteni s'a înmulțit și întărit cu unele puteri și persoane tinere, viguroase și devotate interesului cultural și național românesc. Aceia au fost și sunt Alexandru Pop Mănașturănuș adv. etc. Emeric Pop adv., de facto dir. al băncii Sălăgiana în Jibou, Vasiliu Indre adv. în Cluj, înflăcăratul naționalist fost adv. Vasiliu Dragoș de Hideaga, Nicolau Nilvan adv. dir. exec. al băncii „Chioreana” din Șomcuta-mare și întemeietorul acesteia, care totdeauna a fost și este în fruntea tuturor afacerilor noastre românești, — la comună, biserică, școală, Astra, Soc. pentru fond de teatru român, Reun. de cântări, banca „Consumul” acum înființată pentru Șomcuta și jur etc.

Chioreni, conform tradițiunii vechi românești, au bunul simț de a ținea la maxima: „Ce face dreapta, să nu știe stânga”, adică tac și fac, cum lucra și Paul Dragoș căruia se poate atribui meritul că s'a zidit biserică frumoasă și spitalul comunal din Șomcuta, facerea drumului vicinal către Buteasa ș. c. l.

Din sânul românilor chioreni mulți au fost făcuți nobili cu diplome sub Rákoczy și Appaffy pentru bravuri în războaie.

Înainte cu 50 de ani în satul meu natal Săpăla auzeam pe cei bătrâni numind o tablă de

pământ „*locul cel imberenes*”. Curios cum eram, odată am întrebat pe tatăl meu că pentru ce îi zice așa? Dânsul mi-a spus că acel teritoriu a fost donat de craiul Racoțca unui român viteaz în bătălii cu numele „Bejea” căruia craiul i-a dat cărți scrise pe piele de căne, cu peceti mari și cusute în mătasă, cu chipul lui în haime cătănești, înarmat cu săgeată și sulită, și atunci l-a făcut „nemes” numindu-l în loc de „Bejea” „Ember”. Acesta mai târziu a vândut „donăția”, a părăsit satul Săpăia trecând în Bănat și mi se pare că urmași de ai lui se află pe la Lugoj cu polecra „Ember”.

Analog s'a întâmplat și cu alți nobili români de aici, cari trecând în alte ținuturi aveau mare trecere și vază ca „nemeși”, purtând după dătină nume de „nemeși” ca Chiorean, Șomcutan, Bucuman, Fersigan, Cosan, Leminan=Leméni, Răstocean, etc. după numele comunelor din Chioar. Mulți din aceia ajungând în ceva slujbe și „domnii”, uitându-și limba, datinele și legea strămoșească s'au pierdut pentru neamul românesc și din Cătăna s'a făcut Katona din Buda Budai, din Butean Bathyány, din Stupar Mehes ș. a.

Dar masa cea mare, mulțimea nobililor chioreni, a dăruit, rămânând în popor ca români după cum dovedesc până azi familiile: Butean (din care a fost Ioan tribunul din 1848, născut în Șomcuta), Pop, Meciș, Lengyel, Voanță, Borna, Tarța, Dragoș, Bucșe, Nistor, Buda, Micul, Rat, Rad, Fouai, Florian, Dragomir, Anca, Péteri,

de chemarea vieţii dornic de o manifestare genină românească, foarte mulţi studenţi slovaci, sârbi, boemi şi şvabi, pădurance voioase, şi pretutindeni un sentiment cald de bucurie. Pe coridoare ceata vială a aranjatorilor eşarpaţi peste piept cu colorile galbin-albastru iar în chilia de alături corişti primesc ultimele instrucţii ale modestului lor conducător, cei din orchestră acordează încodată la instrumentele lor şi în această viaţă mişcătoare ce e despărţită de publicul mare, în un colţ solistii îşi trec prin amintire partiturile celor mai tinereşti compozitii. Viaţa studentească pretutindeni unde priveşti, tinereţea şi bucuria unei singure idei.

Era ora 9 când orchestra universitarilor intră în program cântând „O idee” a maeştrului Murăşianu. Lipsiţi de sfiala primei păşiri, ceata simpatice a tinerilor muzicani umple sala de acordurile vitejei care se exprimă clar în compoziţia amintită. Popotul progresând al cântării animează perfect asistenţa şi de aici înainte sentimentul familiarităţii petrece întreg programul. Urmează coruri precise în esecutare, variate în compunere. Scena le e mică... atâţia s'au animat pentru cor şi profesorul neamţ care asistase la concert se întoarce cu uimire la mine: „Spune mie nu-ţi bătea dela conservator?” Iar şvabul meu „deutschesint” care venise cu mine vine emoţionat şi-mi spune cu mâna pe inimă: „Când vom fi noi odată ca voi?” Cântăreţii ca Olariu, Filip Comşa şi ceilalţi de fapt au brillat atât împreună cât şi când duceau că solisti farmecul cântării.

Şi cum programul se dezvoltă în creştere progresând arătându-se tot mai mult arta cea mai subtilă, oare o să ne putem da seama de valoarea absolută care s'a ajuns prin cea mai frumoasă păşire a d-şoarei Delia Popu? Ne-a frapat pe toţi motivele noi şi interpretările lor subtile, temperamentul emoţionant şi călduros ce se revarsă din plin din vocea d-sale. Atât în „Se tu m'am!” cât şi în omagiul tinereţii ne-a stut emona sentimentele noastre multămite, ba în doinele lui Brediceanu ne-a dat interpretări atât de bine prinse că ne-a vrăjit cu totul.

Nu ezitam a fixa ceace ne-a dat astădată prietenul nostru, Cornel Olariu. Nizuinţele artistice, aşa cum se vădesc azi între universitarii din Budapesta, sunt efluxul miraculos al admiraţiei ce o poartă o studentime întreagă faţă de Olariu şi acest fapt este adevărata măsură care cântăreşte valoarea lui însaşi. Lirism natural, dela sentimentul de iubire până la acel al durerii nu are între noi universitarii un cultivator mai productiv. D-şoara Roşu s'a achitat cu cunoscute-i pricepere de acompaniarea pieselor.

Celelalte puncte ale programului au fost în deplină identitate cu aspectul mai sus espus. Totuşi culmile au fost atinse la orchestră în „Potpourri românesc III” iar la cor în „Pribegia Normanilor”. Aici acompania brillând dl Eugen Hossu.

Partea de valoare artistică a serii încheiându-se seria „Hai în horă” şi „Marşul cântăreţilor”, am în-

ceera a prinde câteva tablouri de adâncă simpatie din cele multe câte s'au înşirat în această zi memorabilă a studenţiei din Budapesta.

Romulus şi Remus.

Din Cluj.

În 2 Martie c. tinerimea univ. a ţinut o şedinţă de mare importanţă. Primul punct din program a fost o conferenţă ţinută de dl **Valeriu Pop**. A tratat despre Mihai Vodă Viteazul; în special a scos în relief războiul ardelen şi relaţiunea lui Mihai cu politica curţii Vieneze şi cu neamul românesc din Transilvania.

Felul cum a fost revocată icoana marelui domn, zugrăvirea grozavelor lui sbuciumări în urmărirea unor idealuri supreme, — au fost prinse cu multă isteţime spre lauda conferenţiarului.

În plină şedinţă s'au sulevat apoi două idei: planul unei **acţiuni sistematice a tinerimei academice în decursul vacanţelor de vară sub egida Astei în folosul ţărâniei noastre prin conferenţe, prelegeri populare etc. şi înfiinţarea şi redactarea unei reviste în Cluj ca organ al întregii studenţii române de sub stăpânire străină**. Comitetul a fost însărcinat să lanseze un apel către toate societăţile studenteşti din monarhie, să ne unim în „cugete şi simţiri” referitor la activitatea de peste vară, ceace, pe lângă că e o datorinţă sfântă a unei tinerimi conştie de chemarea şi menirea sa de a fi în prima linie de luptă, când e vorbă de ridicarea ţărâniei noastre la o treaptă mai înaltă de cultură şi avuţie sufletească, ne va îndreptăţi a avea deplină încredere în viitorul neamului nostru. Iar în ce priveşte noua revistă, va apărea în scurt timp, după cum suntem informaţi, sub frumoase auspicii...

Un alt fapt însemnat în viaţa românească din Cluj a fost alegerea noului comitet al tinerimei universitare. Dl **Dr. Octavian Rusu**, după ce a condus tinerimea timp de 2 ani cu multă pricepere şi a putut înregistra atâtea succese frumoase în acest post onorific, împedecat fiind de a purta mai departe sarcina grea a conducerii pe lângă afacerile sale private şi cariera urmată, s'a absolvat de acest post, mulţămindu-se a fi un membru valoros al intelectualităţii române din Cluj. În şedinţa administrativă de Joi au fost aleşi de preşedinte dl **Nicodim Cristea**, de vice-preşedinte dl **Valeriu Pop**. Tineri entuziasmaţi şi dornici de muncă sprijiniţi de un comitet agil, în care sunt forţe remarcabile ca dñii **A. Damian, I. Pleşa, Tr. Nicolin,**

G. Damian, C. Hertloaga, N. Carptrăşan, D. Stanca, sperăm, că vor desvolta activitate frumoasă în viitor.

În sfârşit trebuie să amintesc serata literar-muzicală din 9 Martie. Programul s'a început cu 2 bucăţi de cor cântate de un cvartet dublu sub conducerea dlui C. Stanca. A urmat un duet de violină executat de dñii L. Muntean şi S. Cenariu. Dl Vasile Herpăn a declamat Satira III, iar dl Tr. Nicolin ni-a procurat câteva momente de voce bun prin declamaţii comice.

Dl **Dr. Valer Moldovan** a avut amabilitatea de a ne ţinea în cadrul seratei o conferenţă despre luptele Irlandezilor pentru libertate. A zugrăvit zbuciumările acestui popor asuprit de veacuri, a cărui soarte seamănă aşa de mult cu a noastră. Asemănarea dintre istoria Irlandezilor şi a noastră şi învăţăturile, ce ni le-a dat ca rezultat al acestei comparaţii a fost pentru noi adevărată educaţie.

Cea mai frumoasă recunoştinţă va fi, dacă tinerimea se va nizuî să înainteze pe cărarea muncii naţional-culturale duse cu atâta luptă de poporul irlandez.

La finea programului cât şi la dans a cântat cu frumos succes orchestra universitarilor români sub conducerea dlui Orbean. Laudă lor, cari ne-au făcut să uităm de orice năcaz şi ne-au procurat atâtea momente liniştitoare sufletului nostru sbuciumat şi oropsit. **Dela Luncă,**

Balul din Alba-Iulia.

Alba-Iulia, 9 Martie.

Onorate Die Redactor!

Duminecă, în 2 Martie, seara s'a ţinut balul costumat al Românilor din Alba-Iulia, care a fost anunţat în mai multe rânduri şi de preţutul Dvoastră ziar.

Nu suntem de principiu, că asupra fiecărei petreceri să se scrie raport la gazetă. Avem şi urmăm principiul, că e mai bine să se lucreze mult şi să se vorbească puţin. Dacă totuşi, în cazul de faţă ne abatem dela obiceiul amintit, o facem aceasta pentru că balul din 2 Martie, are pentru noi din mai multe puncte de vedere o deosebită însemnată.

Chiar şi prin împrejurarea, că a fost primul bal costumat românesc în oraşul nostru, câştigă în importanţă. Până acum nu s'a mai pomenit petrecere de felul acesta în Alba-Iulia. Viaţa socială românească de aici se manifestă pentru întâia- dată în forma mai diferenţiată şi mai strictă a balului.

Aron, Boier, Nemeş, Balint, Pogaciaş, Pocol, Cliţan, Buzdugan, Bretan, Filip, Vaida, Tibil, Nagy, Belbe, Triff, Pinte, Borbeiu, etc.

În şirul intelectualilor români, nobili chioreni de origine, pomenesc: căp. suprem Leméni răposat în Braşov, episcopul Ioan de Leméni, metropolitul Dr. Ioan Vancea (Voantă) de Buteasa, dir. Ioan Popescu din Coaş (răposat în Bârlad-România), episcopul Ioan Bob, savantul literat, istoric, academicianul Gheorghe Bariţ; iar din pleiada generaţiunii mai tinere: Augustin Paul din Letea secretar la cons. român din Budapesta; advocaţii Francisc Hossu Longin, Dr. Victor şi Dr. Aurel Nilvan, Dr. Simion Butean, Dr. Coriolan Bohăţiel, Dr. Cornel şi Octavian Pop, Dr. Aurel Tarcza, Dr. Teofil Dragos, Dr. Teofil Dosa, Alexandru Dragomir, Vasiliu Indre, Dr. Iosif Pop, Dr. Aurel Hetco, Dr. Aurel Nistor, Dr. Ioan Gheţie, Dr. Ioan Cototiu, Florian Nilvan. Juzii de trib. şi tabliă Vasile Hossu, Alexandru Pop, Ladislau Butean; medicii Dr.

Victor Colceriu, Dr. Iuliu Anca, Dr. Fulviu Tămaş Miculescu, Dr. Ludovic Méhes (Stupar), Ioan Sălăgian, Dr. Cârlig, — protopopii Alexiu Pop, Teodor Indre, Vasiliu Pop mireşanul, Ioan Nistor, Ioan Avram Mănăşturamul, Ioan Şovrea, dir. gimn. Ioan Gheţie şi fratele său Vasiliu (sub pretor), profesorii Alexandru Gheţie, Gavrilă Triff, Vasiliu Leşiu şi încă o sumedenie de preoţi şi învăţători bravi pioneri şi luptători pentru binele neamului românesc.

Dela cei ce sunt în viaţă neamul nostru aşteaptă dela fiecare abnegaţiune şi devotament pentru apărarea drepturilor şi instituţiunilor culturale, — mai presus de toate **limba şi legea strămoşască**. Iar pe cei răposaţi şi vrednici, Dumnezeu să-i odihnească şi memoria să le fie binecuvântată din neam în neam!

După cum se zice, în corpurile cereşti — poate că şi în soare se află şi unele pete, fie cât de mici dar mai întunecoase.

Aşa şi în nobilul Chioar românii poate că de multeori au făcut şi unele greşeli politice şi păgubitoare pentru naţiunea noastră. Insa, considerând că acest frumos ţinut a fost pururea ca un măr de ceartă între ardeleni şi ungureni, de unde poate că sa şi numit Chioar=Cioar (cum zic mamele când pe un băiat îl faci să plângă, adică „il ciorezi”), trebuie constatată că greşelile ce s'ar fi făcut dispar faţă cu luptele fruntaşilor şi peripeţiilor multe vrednice de admirat, prin cari a trecut „Districtul cetăţii de piatră”.

Sunt încă multe amintiri de prin anii 1848/9 cari ar trebui scrise şi publicate.

Dacă o fi să-mi mai cânte cucul, cu permisiunea on. redacţiunii voiu reveni asupra celor ce îmi sunt mie cunoscute.

Somcuta-mare.

Ilie Pop,
fost învăţător.

Ka.12

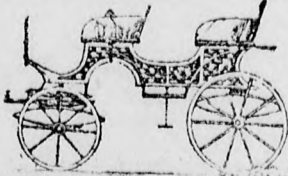
Telefon Nr. 467.

Kardos Gyula,

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară.

Temesvár-Gyárvaros,

Háromkirály-ut 14. sz. (Casa proprie).

Mare magazin de trăsuri noi şi folosite.

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, şelar, de lustruit şi orice reparări de bransa aceasta, cu preţurile cele mai moderate — Preţurent gratis şi franco. — Tot aici se pot căpăta *obnibuse* pentru 6 persoane, *cară funebre*, felurite cărute »landaner« cu preţuri moderate.

Se mai poate privi balul și ca primul pas hotărât spre organizarea mai intensivă a vieții publice a femeii române de aici. De mai multă vreme se plănuiește și se discută posibilitatea înființării unei reuniuni a damelor române din Alba-Iulia. Până acum însă nu s'a ajuns la nici o soluție. Fiind însă balul aranjat chiar de damele române, — am putea zice: de un fel de reuniune a femeilor române ad hoc, — și având un succes atât de frumos, — credem, că nu mai poate întârzia mult nici înfăptuirea definitivă a reuniunii mult așteptate.

Ce privește aranjarea balului, aceasta s'a făcut după cum am spus și mai sus, la inițiativa dnelor Amalia Dr. I. Pop și Silvia ing. A. Stoica, cu sprijinul și concursul tuturor damelor române. Ca să fiu cât mai exact, trebuie să amintesc că expresia „tuturor damelor” e a se lua „cum grano salis”. S'a aflat o mică fracțiune, care a dorit să facă excepție. Asupra excepției acesteia revenim mai la vale.

În general s'a depus multă chibzuială, trudă și osteneală din partea tuturor pentru ca să se poată ajunge la o reușită cât mai strălucită. Multa jertfă și osteneală nu a fost zadarnică. Reușita a întrecut ori ce așteptare atât sub raportul moral cât și sub cel material.

Balul s'a ținut în sala spațioasă a redutei orășenești decorată din prilejul acesta cu mult gust și pricepere. Partea cea mai frumoasă a decorăției o forma scena redutei, transformată din prilejul balului într'un pitoresc interior de casă țărănească.

Deși începutul era fixat pe orele 9, deja pe la 8 și ceva a început să se adune publicul ales. În scurtă vreme întreagă sala înfățișa un admirabil tablou viu, care prin varietatea multicoloră a costumelor naționale, care de care mai frumos și mai draguț, fascina și supunea pe privitor. Panorama pompoasă și pitorească nu se va uita multă vreme. Puțini și înalți oaspeți străini, cari au avut amabilitatea a ne onora cu prezenta, și între cari e de amintit dna și dl general-major Radicevici, comandantul garnizoanei și brigădei de aici; după aceea dna și dl Virgil Eördögh jude de curie și președintele tribunalului nostru, sub vraja minunatei privescătoare nu găseau termeni destul de potriviți pentru a-și putea exprima admirația trezită de fermecătorul costum național. Costumele cari au fost mai bine reprezentate și mai mult admirate sunt următoarele: costumul de Tulgheș, de pădureancă și de Rucăr (România). Mai erau vre-o câteva elegante exemplare din costumul de Orăștie, Bucium și Rășnov.

Pe la orele 10 s'a început dansul cu tradiționala Horă jucată cu o rară grație și eleganță. Romana a fost jucată de mai mult ca 50 perechi. Jocul însuflețit și aprins pornit după Romană a durat până la orele 7 dimineața.

De încheiere află de bine a reveni asupra disonanței amintite la începutul corespondenței.

S'a ivite adevărat, în legătură cu aranjarea balului, și unele neînțelegeri. Țin să fac amintire cu vr'o câteva vorbe și despre acestea, mai mult din buna intenție ca pe viitor să nu se mai repete.

S'a întâmplat că unele dame române cereau cu insistență, că la bal să se invite și străini, spunând franc și hotărât că la dincontră s'ar simți îndatorate dacă dânsule n'ar mai fi privite și pe mai departe de aranjatoarele împreună cu celelalte dame. Profesând majoritatea damelor principiul celei mai stricte izolări pe toate terenurile, dar mai cu seamă pe teren social: nu s'a putut da ascultare cererii

numite. Neînțelegerea ivită în urma acestei opinii separate a fost prilej binevenit pentru fițișca jidovească din localitate, „Gyulafehérvári Hirlap”, ca să sbiere în gura mare și să lovească în societatea românească și mai cu seamă în trei distinși membri ai ei, chipul că ei s'ar fi împotrivit mai mult invitării străinilor. Firește și familiile române cari pledau pentru străini s'au împărțit de lauda deosebită a numitei gazete patriote.

Cu stimă

M—n.

Viața socială în Timișoara.

— Corespondență specială. —

Timișoara, 10 Martie.

În Timișoara-Fabric locuiesc o seamă de meseriași și comercianți români, cari țin cu sfințenie la biserica și școala lor. De câte ori cere trebuința ca pentru aceste instituții să aducă ceva sacrificii, întotdeauna i-am văzut la locul datoriei lor. Azi, când biserica noastră din Fabric se luptă cu multe și mari greutăți materiale, necesitatea simțului de a jertfi și necesitatea solidarității și a închiegării tuturor celor buni într'o societate conștie și puternică se impune și mai mult.

Un bun augur credem a fi fost serata literară aranjată de reuniunea română de cântări din Timișoara-Fabric, în sala festivă a școlii noastre confesionale în 9 Martie a. c. n. la care serată am putut vedea alături de meseriașii noștri vrednici și pe intelectualii noștri din acest oraș. Sala festivă a școlii noastre confesionale zidită de curind, e spațioasă și foarte potrivită pentru astfel de serate, matineuri, concerte etc., astfel că pe viitor toate prestațiunile noastre literare-muzicale se pot ține aici fără ca să fim siliți a alerga prin restaurante și crîme pentru ori ce conferință, prelegere publică ori serate. Iar banii ce îi vom economisi în acest chip în loc ca să alunece în buzunarul străinului, vor fi predați comunei bisericesti, — adevărat nouă — pentru a se ajutata cu ei.

Începutul acesta bun s'a făcut deja, deoarece aproape tot venitul seratei literare de ieri se va întrebuința din partea reuniunii pentru a împodobi sala festivă cu lămpile electrice. Înaintând pe această cale, din nimic vom ajunge în decursul anilor a avea instituții înfloritoare și vom scăpa de veșnica sărăcie de bani dacă vom ști să muncim împreună într'un mod solid și real și nu vom căuta veșnic a fi cu neîncredere unul față de celalalt și a cărți unul contra altuia.

După aceste constatări cred a face un serviciu dându-vă câteva amănunte despre programul bogat al acestei serate literare, a cărei forță a fost disertația dlui Dr. Laurențiu Oanea despre activitatea marelui bărbat al neamului nostru: George Barițiu. O parte din publicul de aici n'a cunoscut până acum meritele și faptele nemuritorilor noștri bărbați și n'a avut ocaziune a se înălța cu gândul și inima la idealul pe care l'au urmărit și-l urmăresc frunțașii noștri. Dl Oanea s'a dovedit de un bun orator și de un înțelegător al năzuințelor noastre culturale. Publicul l'a răsplătit cu îndelungate aplauze. Bună impresie a făcut și poeziile: „Oamenii” de O. Goga și „Dijma” de Riria, declamate de dsoara Sidonia Vulpe, care a știut să dea interpretare bună acestor poezii și merită laudă pentru sîrguința dsale.

Partea muzicală a acestei serate a fost incredințată dsoarei Hortensia Hanes, care este o bună pianistă cu o școală rutinată astfel că a satisfăcut pe deplin așteptărilor și publicul a aplaudat-o frenetic. Avem nădejde că cu numele dsoarei Hanes să ne întâlnim mai des, mai ales că dsa se pregătește a continua școala la un conservator de muzică din străinătate.

Dl Trailescu, dsoara Jivan și dl Putcovici au jucat la perfecțiune comedia de E. Suciș „Tiganul

cătană”. A fost un ris și o veselie rară în urma acestei bine jucate comedii.

Corul a fost dirigit de dl inv. Nicorescu, care cor pe lângă toate că în timpul din urmă a fost neglijat, totuși de astă dată a fost la culme, înveselind inima tuturor cu duioasele și frumoasele cântece românești.

După serată a fost cină comună în decursul căreia coriștii au făcut ovații dlui președinte al reuniunii dl Dr. Pompil Cioban. În numele coriștilor dl Giuchici, oficianț la magistrat a mulțumit dlui președinte pentru munca și zelul ce-l poartă pentru reuniune.

Cor.

Agravarea situației internaționale?

Diferendul româno-bulgar.

Arad, 11 Martie.

S'au sfârșit serbările pentru jubileul Romanovilor, dar făgăduitul ucaz referitor la demobilizarea armatei rusești, precum și comunicatele oficioase ale cabinetelor de externe rus și austro-ungar n'au fost încă publicate. Știrile sosite din Petersburg și Viena dovedesc că am avut perfectă dreptate când, față de știrile că la Petersburg s'a și dat ordine de demobilizare, am spus că nu trebuie să ne grăbim a lua în serios asemenea știri. Suntem încă la manevre diplomatice și nimeni nu poate să spună cu siguranță ce va aduce ziua de mâine.

Știrile de azi — arată că Austro-Ungaria și Rusia nu se încred în cuvântul ce și-au dat și fiecare cere celeilalte să înceapă ea mai întâi demobilizarea. De altfel nici nu poate să fie altfel când nici unul dintre diferendele cari au provocat situația de azi nu a fost încă limpezit ci din contră pe fiecare zi s'a ivit chestiuni ce complică situația.

Guvernele din Petersburg, Belgrad și Cetinje fac eforturi colosale pentruca armata sârbo-muntenegreană să cucerească orașul Scutari înainte de încheierea păcii cu Turcii. Căderea acestui oraș va produce noi încurcături în situația internațională și vor avea consecințe incalculabile. Actualmente echilibrul european planează de-asupra Scutarilor și iată că 10 milioane de baionete nu pot oferi garanța ca ei să nu se prăbușească ca și mâine.

Bulgaria va ceda Silistra.

București, 11 Martie. — În chestia diferendului româno-bulgar, situația pare mai favorabilă. Guvernul român aprobă, că conferența ambasadorilor care a luat asupra sa mediațiunea în diferendul româno-bulgar, să se întrunească la Petersburg. Se vestește că tripla alianță și tripla înțelegere s'au înțeles deja în toate chestiile esențiale, cari privesc diferendul româno-bulgar, iar guvernul bulgar ar fi încumostințat pe Germania și Rusia, că e aplicat a ceda României Silistra. Pentru cedarea Silistrei Bulgaria însă cere recompensație în bani, adică România să-i plătească Bulgariei toate cheltuielile ce le-a avut aceasta cu zidirea fortificațiilor din Silistra și jurul ei. Se crede că România se va mulțumi cu propunerea Bulgariei și va renunța la pretențiile unei rectificări teritoriale de 40 klm la

Rog sprijinul on. public român.

Cu apropierea sărbătorilor, am onoare a recomanda onoratului public român

Prăvălia mea de ghete, pălării, albituri

precum și totfelul de obiecte pentru modă.

ARAD, str. Deák-Ferenc nr. 4.

(vis-à-vis de Librăria diecezană).

Cu deosebită stimă:

IOAN PINTEA

singurul comerciant român de modă pentru bărbați.

(Pi 840—52)

Să sprijinim comerțul român

Marea Adriatică, pentru că Bulgaria nu voiește să cedeze numai vre-o câțiva klm. Se speră că diferendul româno-bulgar totuș se va putea aplană pe cale pașnică.

Cearta între aliați.

Belgrad, 11 Martie. — Intreaga presă sârbă atacă cu violență atitudinea Bulgariei față de ceilalți aliați. Serbia amenință că-și va rechema trupele aflătoare la Adrianopole și va denunța convenția cu Bulgaria dacă aceasta nu-și va schimba atitudinea intransigentă.

Viena, 11 Martie. — Se anunță din Salonic că două escadroane bulgare au plecat la Tokiran, deoarece Sârbii au de gând să pună stăpânire pe acel oraș.

Sofia, 11 Martie. — Ziarul „Mir”, relevând atacurile unor ziare sârbești contra ministrului Bulgariei la Belgrad, zice că este autorizat a declara ca neintemeiate svonurile de nemulțumire a guvernului bulgar față de reprezentantul său la Belgrad. Guvernul prețuiește mult pe reprezentantul său în care are o încredere absolută.

Ciocnire sângeroasă între Bulgari și Greci.

În preajma orașului Negrita a avut loc săptămâna trecută un măcel înfiorător între Bulgari și Greci. În timpul expedițiilor întreprinse de cele patru nații aliate ca să sfârșice cât mai repede și cât mai mult imperiul turcesc de pradă, Grecii au pus mâna și pe orașul Negrita, a cărui populație a fost curat bulgară.

A sosit însă timpul aici reducându-se acum toată activitatea, aproape, a aliaților — că să se împartă locurile ocupate și o trupă bulgară a plecat la Negrita ca să o anexeze la pământul bulgar. Garnizoana greacă s'a opus, și rezultatul a fost că o puternică armată bulgară, pedestre, cavalerie și tunuri bulgari, s'a îndreptat spre Negrita luându-o în asalt. Lupta a durat până Vineri. Rezultatul nu se cunoaște încă, se vede că garnizoana greacă încă nu s'a îndupăcat să capituleze. Câmpul de sânge din jurul Negritei dovedește grozave pierderi din ambele părți.

Șase mii de turci prizonieri.

Atena, 11 Martie. O telegramă din Iania spune că Diadochul a intrat cu armata în oraș și că a fost primit cu ovațiuni nesfârșite din partea locuitorilor. Afară de soldați turci sănătoși și valizi 6000 de soldați răniți sau bolnavi s'au constituit prizonieri.

Viena, 11 Martie. Se crede că campania din Epir încă nu s'a sfârșit. Principele moștenitor al Greciei vrea să împărștie resturile armatei turce pentru a ocupa apoi Conița și Arghirocastro.

Grecii în ajutorul Muntenegrenilor.

Atena, 11 Martie. — Guvernul grecesc s'a declarat pentru Montenegro și nu voiește să intre în tratative de pace, până când nu va fi căzut și Scutari. Ambasadorul Rusiei provocat de guvernul său a încercat al abate pe primul ministru Venizelos dela aceasta intenție, dar guvernul grecesc a răspuns, că obligamentele ce i le impune alianța, vrea să le îplinească și astfel trebuie să sprijinească pretenziunile Muntenegrului. Se speră dealtceum că Scutari va cădea în timpul cel mai scurt.

Criza de guvern în Turcia.

Constantinopol, 11 Martie. — Marele vizir a desmințit toate știrile despre demisionarea cabinetului, dar în cercurile bineinformate se știe foarte bine că zilele cabinetului actual sunt numărate. Sultanul dorește să numească un cabinet de coaliție în frunte cu Hilmi pașa, actualul ambasador turcesc la Viena sau cu Hakki pașa delegatul Turciei la Londra. În cabinet ar lua parte atât membrii ligei cât și ai comitetului june turc.

„Turburătorul păcii.”

Viena, 11 Martie. — Su acest titlu a apărut în „Kölnische Zeitung” un articol, care se ocupă pe față cu probabilitatea unui război franco-german și care a produs mare senzație în Berlin și Viena. Efectul articolului s'a simțit la bursa din Berlin. În Berlin toți se întreabă că articolul oare e inspirat de guvernul german și se așteaptă o explicare a guvernului.

Reforma militară în Germania.

Berlin, 11 Martie. — Cancelarul și ministrul de război s'au consultat ieri cu toți șefii de partide asupra noii reforme militare. Ministrul de război a spus că pentru reorganizarea armatei se va chetui odată pentru totdeauna 980 milioane, iar cheltuielile permanente pe fiecare an vor fi de 200 milioane mărci. Contingentul armatei va fi sporit în fiecare an cu 65—70.000 soldați.

Berlin, 11 Martie. — Cercurile competente asigură că sporirea contingentului de recruți prevăzută în legea nouă de organizare, se va ridica la 60 sau 70.000 de oameni, dar că nu va trece, cu siguranță, de 70.000.

Rusia n'a demobilizat.

Londra, 11 Martie. — Ziarul „Times” primește din Petersburg următoarele: *Până acum n'a fost concediat nici un rezervist dela trupele cari sunt de-a lungul graniței galitiene. Corespondentul numitului ziar comentează aceasta știre, spunând că ministrul de război rusesc e în curaj cu jertfele enorme, cauzate de împrejurarea că contingentul din 1910 e ținut sub arme, dar știe foarte bine și aceea că aceste nu sunt superflue.*

Spania în tripla antantă.

Londra, 11 Martie. — Regele George al Angliei a primit ieri în audiență specială pe lordul Churchill și pe ministrul de război englez Seely, cari abia s'au reintors din vizitațiile lor întreprinse pe la curțile europene. După cum se comentează în cercurile politice caracterul vizitațiilor și caracterul relațiilor celor doi bărbați de stat regelui George, e aproape sigur că *Spania intră în tripla antantă.*

INFORMAȚIUNI

Arad, 11 Martie 1913

La fondul ziaristilor români a dăruit d. Enea Medean contabil în Sebeșul-săsesc 20 cor. Bani sunt administrați de institutul de credit și economii din Orăștie „Ardeleana”. — Orăștie 10 Martie. Dr. Sghlimbea, dir. ex. la „Ardeleana.”

Din Beiuș. Un asistent la petrecerea aranjată în 11 Februarie de internatul de fetițe române gr. cat. din Beiuș ne trimite această dureroasă știre: La stăruința feței bisericesti pus să supravegheze acest internat s'a jucat mult și bine ciardaș „național” nedându-se decât puțină atenție, puțină și fricoasă jocurilor românești. Acest fapt dureros, dupăcum am auzit, s'au comis cu intenție și precugetare, voindu-se prin aceasta să se dovedească o prietenie și afabilitate față de „produsele” sufletesti ale nației ungurești. Rezervele ce s'au putut observa când era vorba să se manifeste vre-un punct din programul românesc, creiaseră o situație atât de penibilă pentru cei ce fuseseră martorii scenăriei acesteia absurde, încât am început să ne blăstămăm zilele cari au făcut să vedem și grozăvia aceasta. — Unul dintre cei de față.

Impăratul Wilhelm anul acesta nu face vizită la Viena. Din cercurile politice dela curtea imperială germană se anunță că împăratul Wilhelm a renunțat de a face vizita planuită pe primăvara aceasta la curtea lui Francisc Iosif, împăratul nostru. Impăratul Wilhelm nici nu mai voiește să facă excursie la Corfu ca în alți ani. Schimbarea aceasta violentă și neașteptată de

planuri a împăratului Wilhelm se comentează ca rezultând din situația externă complicată pe urma focului din Balcani. Și până ce flăcările acestui foc nu se vor mistui cu totul Wilhelm nu părăsește țara.

Comemorarea fraternității de arme româno-ruse din 1877. Iată textul telegramei primită de Maj. Sa regele Carol, din partea generalului rus Scalon, președintele comitetului de inițiativă pentru ridicarea monumentului marelui duce Nicolae Nicolaevici:

M. S. regelui Carol,

Punerea pietrei fundamentale a monumentului pentru comemorarea defunctului feld-mareșal și mare duce Nicolae Nicolaevici, a avut loc astăzi, în prezența Maj. Sale Impăratului.

Comitetul are onoarea de a saluta, în persoana Maj. Voastre, pe fratele de arme al defunctului mare duce și pe eroul glorioasei campanii din 1877—78. Strălucitele fapte de arme ale Majestății Voastre care a comandat în persoană trupele rusești și românești în fața Plevnei, vor fi immortalizate pe monument, prin relieful reprezentând luarea redutei Grivița.

(ss) Dimitri de Scalon.

La această telegramă M. S. Regele a trimis răspunsul următor:

Excelenței Sale general-aghiotant Dimitri de Scalon

Petersburg.

„Mulțumesc sincer Excelenței Voastre pentru amabila telegramă prin care Mă informați că piatra fundamentală a monumentului ce se va ridica în onoarea marelui duce Nicolae Nicolaevici, prea scumpul și regretatul Meu frate de arme, a fost pusă în prezența M. S. Impăratului. Viu mișcat de măgulitoarele cuvinte cu care însoțiti această comunicare, Mă bucur la gândul că orașul de reședință al Impăratului va vedea ridicându-se în curând acest frumos monument destinat a eterniza amintirea marilor fapte de arme ale gloriosului război din 1877—78, și a aduce un cuvenit omagiu memoriei valorosului mare duce și a acelora cari l'au secundat din toate eforturile lor și din toată inima lor, în această luptă memorabilă.

Profit cu plăcere de această împrejurare spre a reînvi Excelenței Voastre asigurarea sentimentelor mele de prietenie.”

Carol.

Papa bolnav. Știrile răspândite de Agenția Politică învederează că starea sanitară a papei se înrăutățește din ce în ce. Uneori are momente de exasperare sufletească, alteori de veselă dispoziție și atunci îl tortură grozav scrupulozitatea medicilor cari pentru orice simptom, oricât de exasperare sufletească, alteori de veselă dispoziție și știrte. Agenția mai amintește că medicii sunt îngrijorați tot mai mult, procedură nu observă nici un rezultat pozitiv al procedurilor lor, ci numai negative.

Un învățător republican. Ca un fapt caracteristic al zilei trebuie pomenită ținuta energică a unui învățător din Hódmezővásárhely care mai deunăzi a intrat în partidul republican. Numele învățătorului e Iosif Szabó. Cine știe prin ajutorul căror mijloace a pătruns vestea aceasta la urechile ministrului de culte. Crezând ministrul de culte că vestea s'a întâmplat aidoma — cum într'adevăr se întâmplase — a purces cu rigoare contra învățătorului interpellând pe episcopul reformat cu ajutorul cărui voia să scoată din acest partid pe învățător. Însă dl ministru a primit dela Szabó un strașnic răspuns, anume că dl ministru n'are să se amestece în afacerile și vederile lui politice și că va fi consecvent în procedarea și conduita lui politică republicană și de aci încolo. Va fi rămas paf dl ministru de acest răspuns, și la tot cazul îi va admira curajul.

Necrolog. Vrednicul oficiant al județului reg. din Timiș-Cubin dela resortul cărții funduare, Vasile Gâmbocșă, născut în comuna Prigor, după grele suferinți, a încetat din viață în floarea vieții, având abia 35 ani și a fost înmormântat în 21 Februarie v. 1913.

Fie-i memoria neuitată!

Logodnă. D. Gligorie Ardelean învățător or. român în Pilul-mare, s'a logodit cu amabila domnișoară Constanța Popa din Borosșebis. Sincerile noastre felicitări!

„Rigoletto” cu baritonul A. Costescu Duca în teatrul național din Agram. Într'un teatru cum tu mă așteptam să găsești în Agram, a debutat aseară (9 Martie st. n.) în Rigoletto, baritonul nostru A. Costescu Duca. D-sa s'a manifestat ca un mare artist. Într'un joc foarte distinct, d-sa a știut să ni-l prezinte pe Rigoletto, tot așa de vesel și spiritual în actul I ca apoi să ne înfioare cu „Veridetta” din actul al III-lea. Rădea și gemea, par'că și teatrul, de veselia și de durerea acestui bufon. Monologul l'a sfârșit într'o salvă de aplauze în mijlocul unui entuziasm de nedescris. După scena „si vendetta” a fost chemat la rampă de 24 de ori. A fost eroul serii. Succesului a contribuit celebra Maja de Strozzi angajată anume pentru reprezentații extraordinare. D. Costescu v'a apare din nou Miercuri 12/III în Scarpa din Tosca. Par'că-l văd. D-sa a iscălit un contract în condițiuni splendide pentru Budapesta, unde va cânta 3 reprezentații în italienește (Ballo-Rigoletto și Cavalleria- Pagliacci. — Spectator.

Cazuri de moarte. Dr. Mihail Stan, medic cercual, a răposat în 7 Martie n. Sighetul-Marmației, în vârstă de 30 ani. Inmormântarea a avut loc azi, 12 Martie, în cimitirul din Săpânța.

— Sallay Mandybur de Pruncu, a răposat în 5 Martie în vârstă de 53 ani. Inmormântarea a avut loc în 7 Martie n. în cimitirul din Gura-Humorului (Bucovina).

— Mironel Ilarie Oprea, fiul dlui I. Oprea preot adm. protopopesc, a răposat în 9 Martie n. în vârstă de 3 ani. Inmormântarea a avut loc azi, 11 Martie n., în cimitirul gr. or. din Timișoara-Fabric.

Odihnească în pace!

Primirea elevilor în institutul surdo-muților din Timișoara. Inspectiunea institutului subvenționat de stat a surdo-muților din Timișoara la finea lunii Iunie a. c. va lua elevi pe anul școlastic viitor. Pentru primire în institutul de sus numit numai acei părinți pot petiționa, a căror prunci în etate de 7—10 ani sunt și locuiesc în comitatul Timișului, Carasșeverinului sau în Torontal. În clasele superioare se primesc și din acei elevi, cari nu sunt muți din naștere, ci mai târziu au asurzit. Primirea în școala surdo-muților dela inspectiunea institutului trebuie cerută prin petiție la direcțiunea institutului.

La petițiune următoarele documente sunt de lipsă a le alătura: a) atestat de naștere (cartea de botez); b) atestat dela medic, în care se dovedește cauza asurzimei; c) certificat de eluire; d) certificat dela comună, în care se arată starea materială a părinților; în cas, că acest testimoniu e de paupertate, petițiunea e scutită de timbru. e) acei părinți a căror stare materială le permite de a plăti pentru susținerea pruncului în școală, sunt îndatorați a alătura la petițiune o relevare oficială, în care se deobligă că vor plăti regulat ratele de întreținere.

Tipăriturile de lipsă pentru suplimentele de sub punctele b) și d) se capătă gratis dela direcțiunea școlăii.

Acei părinți, cari plătesc pentru susținerea pruncului la an 200 de coroane sau cel puțin 100 de coroane, unt achitați de spese. De elevi fără avere institutul se va îngriji. Părintele însă e îndatorat cu documente a arăta, că nu e în stare să plătească. Didactrul pe an e 40 de coroane. Părinții fără nici o avere și de aceasta sumă mică vor fi scutiți. Pentru proviziune la fiecare lună e de plătit rata; didactrul însă se poate solvi în două rate. De haine părinții sunt îndatorați a se îngriji.

Rugăm pe cei interesați, că petițiunea să o adreseze direcțiunii institutului surdo-muților din Timișoara cât mai de curând, dar mai târziu până la 15 Iunie c.

Mulțămită publică. Comitetul parohial gr. or. român din Călin, pe aceasta cale aduce mulțămitele sale sincere, on. direcțiuni a institutului de credit „Vatra”, centrala Cluj, pentru donațiunea făcută școalei noastre în suma de cor.

50. — Călian, la 7 Martie 1918. Pentru comitet: Ioan Manica notar al com. par.

La fondul coroanelor eterne administrat de reuniunea femeilor române din Abrud, Abrudsat și jur, au contribuit în amintirea răposatei Letiția Simțioana Pasca următorii: Dr. Laurențiu Pop și soția Elvira născ. Făgărășan 20 cor., dna Ana Vlăsa văd. de prim-pretore 4 c. Reuniunea exprima și pe această cale mulțămită donatorilor. — Abrud, 7/III. 1918. Sabina Borzica cassiera reun.

Date statistice asupra războaielor. Japonia a avut două războaie: unul cu China, celălalt cu Rusia. Primul războiu a durat exact 283 zile. Cheltuielile s'au ridicat la suma de 70 milioane coroane. Al doilea războiu a durat în total 614 zile. Cheltuielile generale s'au ridicat la 450.300.000 coroane.

Războiul din Africa între Englezi și Buri, a costat pe statul britanic suma rotundă de **cinci miliarde mărci**. Ce s'ar fi putut face cu banii aceștia. Din suma de cinci miliarde mărci s'ar fi putut construi:

100 orașe cu grădini cu câte 1000 de case costând fiecare câte 25.000 franci; 2 milioane pensii pentru bătrâni, adică 625 franci anual pentru fiecare; 500 case de bolnavi pentru 250.000 franci; 200 școli superioare pentru 625.000 franci; 100 biblioteci publice pentru 500.000 franci; 100 băi populare pentru 500.000 franci; 200 case pentru săraci, costând 250.000 franci; 50 case de orfani costând 1.250.000 franci; 20 școli pentru 1.250.000 franci; 200 bărci de salvare, costând 18.750 franci; 100 spitale plătitoare pentru marinari, costând 250.000 franci; 10 sanatorii de mare pentru 2.500.000 franci; 1000 case populare pentru 25.000 franci; 20 aziluri pentru suma de 1.250.000 franci.

Toate aceste instalațiuni și așezăminte culturale ar fi necesitat suma de 6.250.000 franci.

Dăm aci câteva date, din cari cetitorii pot vedea pentru armată ce cheltuiesc statele europene în cursul unui an:

Austria, pentru armată, 292 milioane, pentru cultura poporului, 293 milioane; **Ungaria**, pentru armată, 172 milioane pentru cultura poporului 40 milioane; **Germania**, pentru armată, 1112 milioane, pentru cultura poporului 372 milioane; **Franta**, pentru armată, 1044 milioane, pentru cultura poporului, 293 milioane; **Anglia**, pentru armată, 1655 milioane, pentru cultura poporului, 375 milioane; **Italia**, pentru armată, 409 milioane, pentru cultura poporului, 64 milioane; **Rusia**, pentru armată, 768 milioane, pentru cultura poporului 60 milioane; **Spania**, pentru armată, 180 milioane, pentru cultura poporului 45 milioane; **Belgia**, pentru armată 63 milioane, pentru cultura poporului 15 milioane; **Danemarca**, pentru armată, 24 milioane, pentru cultura poporului 11 milioane; **Suedia**, pentru armată 85 milioane, pentru cultura poporului 19 milioane; **Serbia**, pentru armată 20 milioane, pentru cultura poporului 6 milioane; **România**, pentru armată 42 milioane, pentru cultura poporului 20 milioane; **Olanda** pentru armată 90 milioane, pentru cultura poporului 20 milioane; **Norvegia**, pentru armată 25 milioane, pentru cultura poporului 14 milioane; **Portugalia**, pentru armată 49 milioane, pentru cultura poporului 14 milioane; **Grecia**, pentru armată 27 milioane, pentru cultura poporului 5 milioane.

În total statele europene cheltuiesc pentru militarism 6233 milioane, iar pentru școale și biserică, nici a patra parte (1450 milioane).

Mulțămită publică. Cu ocaziunea reprezentării teatrului în școala gr. cat. din Pănade la 2 Martie s'au încasat 31 cor. (Din lipsă de loc nu putem publica numele contribuitorilor. N. R.)

Primească marinimoșii contribuții și pe aceasta cale cea mai vie mulțămită. Bunul Dumnezeu să le răsplătească acest sacrificiu adus pe altarul culturii noastre. — Pănade la 8 Martie 1918. Ioan Poșă, inv. penz.

Moartea lui Wilhelm White creatorul marinei engleze. Zilele trecute a încetat din viață la Londra Wiliam White, care poate fi considerat ca adevăratul creator al marinei britanice. După o îndelungată și strălucită activitate în momentul când boala îl silea să-și părăsească postul putea face aceasta împăcat cu sine însuși

și mângâindu-se cu ideea că peste 250 de vase ale marinei engleze străbat mările și oceanele purtând pecetia puterii sale creatoare. Desenatorul acesta genial, inginerul și tehnicianul acesta fără pereche care a dotat Anglia cu atâția formidabili monștri de oțel a început foarte de jos pentru a putea ajunge apoi la înalta demnitate de care numai moartea avea să-l despartă. Orfan încă dela etatea de 13 ani White a intrat un an mai târziu în calitate de ucenic în atelierele arsenalului din Devenport. Câțiva ani după aceea trecea cu un succes formidabil un examen pentru școala de arhitectură navală ce avea să-i deschidă calea spre treptele cele mai înalte. La 22 de ani era asistent al directorului construcțiilor navale, iar la 36 ani șef constructor al marinei de războiu. Mai târziu în calitate de director al Șantierului privat dela Newcastle a construit după propriile sale planuri numeroase vase gigantice pentru marinele italiană și americană. Guvernul englez convins de superioritatea talentului lui White și de marea lui putere de concepție a sfârșit prin a-i încredința direcția flotei britanice a cărei existență din momentul acela se confundă cu însăși existența ilustrului tehnician. În această ultimă calitate White a creat numeroase tipuri de vase de războiu ce au fost în urmă adoptate de toate marinele europene.

Tipul „Majestic” de aproape 15 mii de tone protejate de o quirasă de 23 de centimetri înarmat cu patru tunuri și dotat cu o viteză de 18 noduri pe ceas a fost poate cel mai frumos al său triumf într'u cât, nu costa decât vre-o 25 milioane de lei. Crucișătorul tip: Eduard VII, a fost ultimul model inventat de White. În urma retragerii lui White, amiralitatea engleză și-a îndreptat atenția înspre crearea de vase mari a cărei utilitate părea că fusese în deajuns probată în timpul războiului ruso-japonez. Sfortările acestea ale Angliei avea să ajungă la crearea Dreadnoughturilor acești uriași ai mărilor superiori din punctul de vedere al vitezei, solidității și armamentului tuturor vaselor de până atunci.

Până la sfârșitul vieții sale White a rămas însă un dușman convins al dreadnoughturilor deși dânsul fusese acela care inaugurasese construirea primului monstru marinei. După părerea lui sporirea potențialității noilor vase nu era proporționată cu tonajul și cu cheltuielile ce ele necesitau. Se părea însă că creatorul giganticelor vase ale Angliei și care avusese o atât de covârșitoare influență asupra marinei mondiale se speria de singur de dezvoltarea uriașă luată de propriile lui invențiuni.

Guvernul și poporul englez recunoscători aceleia care îi asigurase cu talentul lui netăgăduita supremație a mărilor, a făcut lui White funeralii grandioase, în care durerea adevărată înlocuind condoleanțele obicinuite a luat caracterul unui doliu cu adevărat național.

x Faptă națională! Din cauza crizei financiare recomandăm călduros familiilor românești ca să comande **cafea din Fiume** numai dela firma românească **F. A. Degan** (Postafiock 163, căci fratele nostru supoartă mare luptă cu firmele străine fără a fi subvenționat. Prețurent românesc gratis!!

x Din esența mea se poate pregăti o economisire de 200% ieftin acasă după carte ușor și curat licher, rum, rachiu și coniac. Esență pentru 1 litru 50 filleri. Rachiu alai, Anisette, Piersică, Benedictin, Chartreus, Pere imperiale, Amar, Chimin, Cafea, Coniac, Marasquino, Roze, Vanilia, **Esență pentru 1 litru rum, de Amanas și rum de Iamaica 32 filleri. Esență pentru 1 litru rachiu de prune, de drojii și trebere 20 filleri. 1 litru spirt de 96% rafinat 2 cor. 20 fil. Părul cărunt și mustața cărună se opresc bine cu vopseaua „IDEAL” pentru păr care e nestricăcioasă. Prețul 3 cor. Se află de vânzare în toată coloaerea la **Fekete Mihály**, droguerie la „Inger” în Murăș-Oșorheiu (Marosvásárhely). (Fe 424)**

Bibliografie.

A parut:

Noua Revistă Română. Director: C. Radulescu-Motru. Prof. A. Baldacci: Românii din Albania dela Universitatea din Bologna. D. Russo: Filologia greacă la universitatea din București. Grigore Puricescu: Tribunalele pentru copii în Franța. George Bota: Felix le Dantec și Metafizica. Adrian Maniu: Cântec fals. Henry Bataille: Plecarea (trad. G. D. Licea).

Lumina literară nr. 1, o nouă revistă ce apare de două ori pe lună, redactată de d. D. Tomescu, cunoscutul critic literar. Revista se infățișează cu un frumos program de muncă. D. Tomescu scrie un articol de îndrumare, iar dintre colaboratorii literari de bun nume sunt D. N. Ciotari, I. U. Soricu. Foarte îngrijită e cronică informativă. Intru mulți ani!

Ramuri, an VIII, nr. 4. Cuprinsul. N. Iorga: O statuie a lui Mihail Viteazul în Craiova; Elena Farago: După boală (poezie); Em. Gârleanu: Fereastra (nuvelă); I. Minulescu: Prin gările cu firme albastre (poezie); St. O. Iosif: Cântec (poezie); George Gregorian: Balada cântecului (poezie). Cronică culturală bogată.

Gavril Todica: Hades, studii de filosofie, partea I. Orăștie, „Tipografia Nouă”, I. Moza. Prețul 1 cor.

La Librăria „Tribuna” din Arad se află de vânzare următoarele noutăți literare:

Carmen Sylva: Aliunde. (Cugetări în limba franceză). Prețul cor. 4 + 20 fil. porto.

L. Lovinescu, C. Negruzzi: Viața și opera sa, cor. 2 + 20 fil. porto.

Const. A. Giulescu: Privești și amintiri cor. 1.50 + 20 fil. porto.

Leon Tolstoi: Cazacii, 2 volume 60 fil. + 5 fil. porto.

Catece Mendes: Romanul Roșu. Traducere a 30 fil. + 5 fil. porto.

Delavrancea: Hagi Tudose, comedie în 4 acte, cor. 2 + 20 fil. porto.

Gheorge Murnu: Istoria Românilor din Pind. Vlahia-mare (980—1259) studiu istoric după izvoare bizantine cor. 2 + 20 fil. porto.

Victor Eftimiu: Cocosul Negru, fantezie dramatică în 6 acte. Prețul cor. 2.50 + 20 fil. porto.

C. Rădulescu-Motru: Adevăr și minciună, psihologia martorului a 30 fil. + 5 fil. porto.

Alexandrescu-Dorna: Popasuri, lucruri de demult a 30 fil. + fil. porto.

La Librăria „Tribuna” se află de vânzare următoarele studii psihologice de N. Zaharia:

Psihologia oamenilor mari, cor 2 + 20 fil.

Cuceritorul de inimi, 20 fil. + 5 fil. porto.

Amorul. Amorul și nebunia. Cor 1 + 10 fil. porto.

Sinuciderile din amor, cor. 1 + 5 fil. porto.

Studii psihologice, cor 1 + 10 fil. porto, ediție de lux cor. 1.50.

Cugetări și literați străini, cor. 2 + 10 fil. porto, ediție de lux cor. 2.50.

Frica de moarte, Sinuciderile din mizerie 1515 fil. + 5 fil. porto.

Psihologia prostului, 15 fil. + 5 fil. porto.

Traian Demetrescu, cor 1 + 10 fil. porto.

Mihail Eminescu, Viața și opera sa, cor. 3 + 20 fil. porto. Ediția de lux 4 cor.

Tolstoi ca literat și moralist, 30 fil. + 5 fil. porto.

Tipuri sociale, cor. 1.50 + 10 fil. porto, ediție de lux cor. 2.50.

POȘTA REDACȚIEI.

G. M., Timișoara. Raportul d-v. a sosit mai târziu.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Aurel Ioanette, Câmpeni. Am primit 14 cor. ca abonament pe sem. I 1913.

Ioan Rezman, Balsa. Am primit 14 cor. în abonament pe sem. I 1913.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

AVIZ!

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „TIMIȘIANA” din Timișoara, cari și-au achitat întregul preț al acțiunilor optate din emisiunea a IV-a, sunt rugați a-și trimite titlurile provizorii pentru extradarea acțiunilor originale.

Direcțiunea
institutului de credit și economii
„Timișiana”
(Ti 949—3)

PĂMÂNT DE VÂNZARE.

O moșie de 600 jughere în comitatul Torontal, 15 minute de tren, cu preț favorabil se a flă de vânzare la institutul de credit și economii „Timișiana” din Timișoara.
(Ti 950—3)

Caut aplicare

în calitate de agronom (econom)
în vre-o moșie mai extinsă; pe cât s'ar putea în regatul român.

Adresa la administrația ziarului „Românul”.
(Ma 948—5)

Caut un

CANDIDAT DE ADVOCAT.
Doritorii să se adreseze mie (De 928—)

Dr. Dénes Jakab
advocat
Körösbökény

Aduc spre știre, că mi-am deschis

CANCELARIE ADVOCATIALĂ
în LIPOVA (casa DIPPOLD).

Dr. Ambrosiu Ilie
advocat.
(I 939)

1 CUTIE

cu 200 hârtii de scrisori, de pânză, și plicuri cu căptușeală de hârtie satinată

3 COROANE

De vânzare la librăria și papetăria

PICHLER SANDOR

ARAD, piața Szabadság, nr. 1.

MINISTERUL FINANTELOR

Direcțiunea Contabilității Generale a Statului
și a Datoriei Publice.
Datoria Publică.

Nr. 188229

19 Februarie 1913

PUBLICAȚIUNE

A 45-a tragere la sorți a titlurilor de rentă 4%, amortibilă din 1891, împrumutul de Lei 45.000.000 se va efectua în ziua de 19 Martie 1 Aprilie 1913, la ora 10 dimineața în sala specială a Ministerului Finanelor, conform dispozițiilor stabilite prin regulamentul publicat în „Monitorul Oficial” Nr. 245 din 7 Februarie 1906

La această tragere se vor amortiza titluri pentru o valoare nominală de Lei 456.000 în proporția următoare:

24	titluri à 5000 lei	120.000 lei
55	” ” 2500 ”	137.500 ”
133	” ” 1000 ”	133.000 ”
131	” ” 500 ”	65.500 ”

843 titluri p. o valoare nom. de 456.000

Publicul este rugat a asista la tragere.

Directorul Contabilității Generale a Statului și a Datoriei Publice.

D. Petrovici.

MANDEL ZSIGA

orologler gluvaerglu-optic

DÉS-Fötér

Sucursala Gyulafehérvár

Cel mai mare depozit de tot felul de ciasornice de aur și argint precum și ciasornice de metal și nickel. Articli de argint de China Berndorfer Cristofle și tacâmuri de argint. Ochelari și zwickeri de Rathenov. Articole optice de aur și argint Gramophoane și plăci. — Reparaturi solide și ieftine. Ser-

viciu conștiincios. Prețuri moderate
(Ma 182—30)

CORSETT CHIC

Cel mai modern atelier de specialități de corsete din sudul Ungariei. Aduc la cunoștința on. dame, că execut cele mai elegante legătoare de casă pentru pânțe și corsete mari (Princés), la cari întrebuițez numai oase verabile de pește.

Prețuri moderate;

văd. Teodor Faur

Timișoara — Iosefin, strada Török nr. 1.

Atelier de model. Deva. Petrojeni, Vârșet, Panciova, Becicherecul-mare, Modos, Borszász Törökbeese.

(Te 648—)

DROGHERIE.

Țin în depozit și comand tot felul de medicamente, specialități igienice, cosmetice și instrumente medicale și optice din patrie și străinătate, după prețurile din Capitală.

Bandaje, pasamente și instrumente pentru veterinari, etc. etc, dulapuri de siguranță conform ordinului ministrului reg. ung. de interne.

Articlii pentru casă și economie etc., vinuri curative, cognacuri, rumuri engleze, tea etc. zăhar curativ și totfelul de articlii de drogherie.

Gumă pentru îngrijirea copiilor, sticle pentru supt, *Soxleth, Nestlé, Kufke, Theinhardt, Phosphatine.* — Instrumente auxiliare pentru moșit.

Săpunuri curative, minerale și cosmetice.

PARFUMURI.

PARFUMURI.

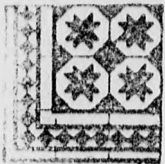
Royer et Gallet, Ch. Houbigat
L. T. Piver, Marque d'Orsay etc.

Gumă! Ape curative și minerale.

Rugând binevoitorul sprijin al on. public sunt cu deosebită stimă:

Drogheria „La împăratul Romanilor”
BISERICA-ALBĂ (Fehértemplom) str. Târgului nr. 58.
(Do 763)

(Ma 131-66)

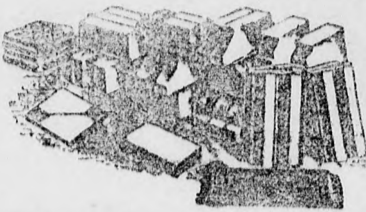

Mandler János

intreprindere de beton, piatră arti-
ficială și teracotă ::

SZEGED, strada Bihari nr. 1.

Primește spre executare totfelul de
lucrări în bransa lui, și anume: te-
racotă, canalizare, betonare, conduct

de țevi de lut și ciment, us-
carea pereților umezi, trepte
(scări) de piatră artificială,
pereți, conuși „Rabitz”, inele
pentru fântâni, bazeuri,
fântâni artexiane și vâlcele
executate neexcepționabil și
cu prețurile cele mai moderate.

Cu prospecte servesc gratuit.

Cea mai ieftină sursă de cumpărat este firma

Welther János, pălărier

Făgăraș — Fogaras, bulev. Francisc Josif

Au sosit noutățile
cele mai moderne
de pălării de toamnă
și de iarnă: mo-
deluri pentru fe-
mei, pălării de

plisă, catifea, double și pălării de pănură, cu prețurile cele
mai moderate. Articlii de modă p. bărbați: mare asortiment
de pălării de piele de epure, tari și mari. Pălării și căptuiri
pentru școlari, mare asortiment, dela cor. 2—3. Primește spre
executare tot felul de pălării spre reparare și văpsire, după cele
mai noi modele. Pălării de dolju se execută imediat. (We-503)

Dacă volesti să ai în buzunar, trebuie să porți în buzunar un orologiu

care să umble bine și punctual.

Dacă voști ca oroloagele d-voastre de
buzunar și astfel de oroloage să
umble bine și precis, atunci să le
dați spre reparare orologierului

Stefan I. Róth

Sibiu, str. Fleischer, nr. 36.

care lucrează ieftin și pe
:: lângă garanță ::

Tot aici se vând cu prețuri ieftine oroloage de buzunar
și oroloage deșteptătoare. Ro 727 ::

Magazin de lucruri de mână pen. femei de decoruri
lucrate cu mâna. — Tipar de lux și atelier de desen.

KELLNER ZOLTAN

Timișoara-Cetate (Temesvár-Belváros), Strada Mercy (Casa Galgosi)

Mare asortiment de cele mai moderne perdele, bomfemme, storari, vitraje

Bomfemme — — — — — dela 10 cor. în sus.
Vitraje — — — — — „ 1 „ „ „
Perdele de pânză — — — — — „ 18 „ „ „

Totfelul de fugare începute, terminate, brodate și desenate, milleuri, perine.
:: velințe acoperitoare pentru pianuri, cimbale și scaune cu leagăn. ::
:: Mare asortiment de covoare de Smirna și de pierne. ::

(Ke 145-30)

Un milion altoi de viie

din soiurile cele mai distinse pentru vin și masă. — Viță americană cu și
fără rădăcină și ochiuri pentru altoi din toate soiurilor se află de vânzare la
pepinăria Domnului românesc din Babalna lângă Orăștie a cărui proprietar e
Dr. Aurel Vlad.

Fiind pepinăria noastră bine îngrijită n'a fost atacată de peronosporă,
altoii sunt foarte frumoși și dezvoltăți la perfecție.

Pentru vița liferată din pepinăria noastră, garantăm că soiurile sunt
curate după cum sunt notate în catalog.

Fiie care viticultor și proprietar de viie să se adreseze cu toată in-
crederea pentru altoi de viță trebuincioși la jos semnata administrație fiind
asigurat că vor fi serviți conștiințios, solid și prompt.

La cerere să trimită gratis și franco catalogul despre altoi de vne cu
prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea nouelor vii.
Se primesc băieți de români la cursurile practice pentru altoi, de viță.
Condițiunile de primire la cerere se vor trimite.

Administrația „Domeniului din Bobalna”
(A 539) Babalna (u. p. Szászváros).

Cea mai veche prăvălie de mașini de cusut din Ungaria-de-sud.

REINHOLD ZOLLER mecanic

Biserica-abă — Fehértemplom, str. Schiller (lângă „Burg”)

Fond. în anul 1838. Telefon nr. 46. Premiat în Timișoara în anul 1891.

Recomandă marele său magazin de mașini
de cusut pentru case precum și pentru
ateliere; mașini de cusut speciale pentru
blanări, mănuceri etc.

BICICLETE,

cele mai noi modele 1812. Helicul-
Premier. Kayser etc. Garnituri
pentru biciclete, clopoșele, lampe,
cornete, ținător de săbii, pompe
în totă mărimea, etc. etc.

GRAMOFOANE;

Pathée cu marca „Engel” Automate statif.

PLĂCI

Pentru gramofone în orice
limbă din Monarhie. Noutăți.

Pentru plățire în bani gata și'n rate.

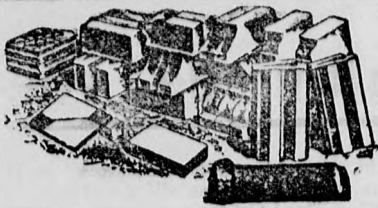
Cel mai bine aranjat atelier pentru reparaturi.
Garanță. Executare excelentă.

Rugând binevoitorul sprijin, sunt

Cu stimă:

Reinhold Zoller,
mecanic.

(Zo 209-44)

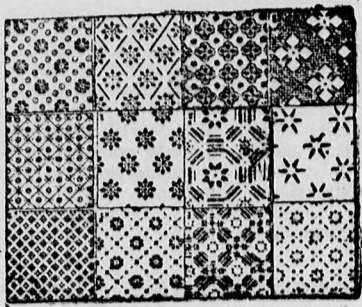
(No 438—)

Bozsó Mátyás

fabrică de ciment și întreținere de zidire

Alba-Iulia (Gyulafehérvár).

Execută: padimentări de terazzo, — granit, — mozaic, — beton, — cheramit și — mozaic: precum și canale de beton și fundamente pentru mașini, lucrări de ciment și beton, iesle, fântâni arteziane și basenuri, poduri etc. cu prețuri moderate; serviciu prompt.

LUDOVIC BINDER

GIUVAERGIU, CIASORNICAR ȘI AURAR (Membru al Uniunii Horlogere).

MEDIAȘ (MEDGYES) Markt platz nr. 11.

Mare magazin de: oroloage de Elveția, de aur argint, oțel și nichel, oroloage de părete și cu pendul. Bijuterii fine și articii de brănci, obiecte de lux veritabile de argint, și argint de China, articii optici. În marele meu atelier de bijuterii se execută totfelul de bijuterii, și se reparază cu specialitate bijuterii și ciasornice, pe lângă garanță. Prețuri moderate. Serviciu conștiințos. (No 498—80)

În atențiunea publicului din localitate și provincie.

Varga György

maestru de cuptoare

Oradea-mare (Nagy-Árad), str. Hid nr. 19.

În marele său magazin se pregătește cele mai frumoase

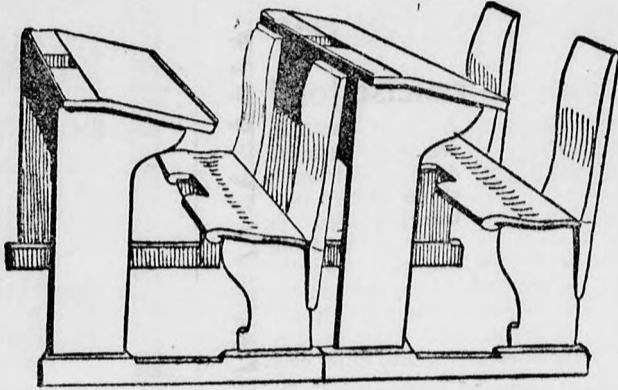
cuptoare de olane samotte

cu prețuri moderate, atât pentru localitate cât și pentru provincie.

Reparările se execută cu prețuri moderate.

Va 829—52

CORNEL JUCU

mare stabiliment pentru aranjamente moderne de școale și birouri.

LUGOS,

strada Hunyadi nr. 11 și str. Corvin 9.

Telefon 24.

Ja 762

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 132.

Post aparcaasa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijloace: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaiți de încredere ai societății. — Prospekte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

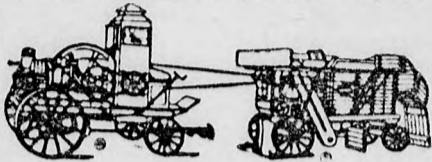
„Banca generală de asigurare” DIRECTIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”), AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉKÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ—SEVEBIN Arad str. Jozsefföherceg nr. 1 (lângă Banca „Victoria”). Telefon nr. 859 (Ba 240—156)

O. Ilioviciu

lăcătar artistic de mașini, motoare și edificii
Bistrița-Besztercze.

Execută totfelul de lucrări în bransa zidăriei și lăcătușeriei precum și **ferării** pentru zidări noi, porți de fier, balcoane, trepte, garduri pentru morminte și mașini de gătit. — Reparează pe lângă garanță orice fel de mașini agricole, motoare, mașini de cusut, biciclete, cumpene — cu prețurile cele mai convenabile. □

Beius

Belényes

Librăria „DOINA”

Ne permitem a recomanda atențiunei binevoitoare a On. public româneș bogatul nostru sortiment de cărți literare de toate genurile, cărți bune pentru popor, cărți de rugăciuni și de economie, precum și tipăriturile advocatiale cu prețurile cele mai moderate și toate necesariile de cancelarie ca: hârtie, călimări, cerneală, creioane, tocuri, penițe, ceară de sigilat sugetivă, mape pentru masa de scris, hârtie de scrisori în cutii, apoi registre de contabilitate în diferite mărimi, albume pentru cărți postale și fotografii, sigile cu monogram și ștampele de cauciu și metal pentru oficii, etc. etc.

Comenzile primite se execută cu cea mai mare promptitudine și constentiozitate. La dorință cărți achitate înainte se expediază și la America și în celelalte țări străine.

Asigurăm On. public de un serviciu afar' din cale prompt și mulțumitor și ne rugăm a ne onora cu st. comenzi.

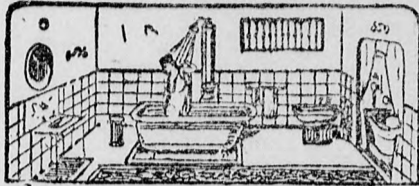
„DOINA”
LIBRĂRIE SOC. PE ACȚII
(Beiuș)-Belényes.

Do 617-16

EDUARD LEXEN,

tinichigiu și anteprișă de instalațiuni
Brașov, Prăvălie: Strada Găbel Nr. 2.
Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Telefon Nr. 334.

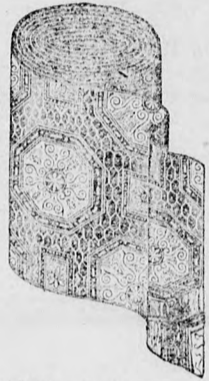
Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la edificii, precum coperișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru gheață, vase pentru spălat și altele. Specialist în apaducte la case, canalizări, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie

Lampe de carbid de totfelul dela 3 coroane în sus. — Engroșiștilor li-se dau rabat. Depozit bogat în vâni de scaldat, cămine, closete etc. Serviciu conștiinșos. Prețuri moderate. Reparație promptă

În departământul de covoare se vând covoare veritabile de Persia, Smirna și totfelul de covoare cu prețuri foarte scăzute.

S. SMITH PREMIER

Ma 129-104

cu serisoare vizibilă, provăzută cu cordea dublă în două colori, rubricatoare, cu aparat Tabulatus, angajament complet de litere, provăzută cu aparat adunător.

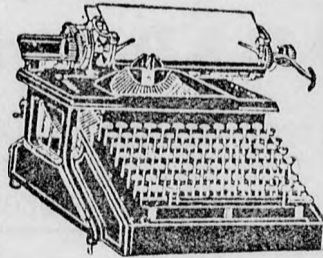
Agentia principală pentru Ungaria-de-Sud:
ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI SZÖNYEGHÁZ ÉS MODERN IRODABERENDEZÉSI VÁLLALAT.

(Primul magazin de covoare și întreprinderi de aranjament pentru birouri din Ungaria-sudică).

Maitinszki Pál és T-sa

Temesvár-Belváros str. Jenő-herceg nr. 8.

Se primește orice soi de mașini de scris spre reparare completă, spre ținere în bună rânduială și spre curățire în baza unui legământ anual. Lucrări de dactilografie, copieri cu ajutorul mașinei dactilografice se execută cu prețurile cele mai ieftine. — Hectografe și totfelul de rechizite dactilografice fabricații americane-englize, cu prețurile cele mai convenabile.

Fără neli un obligament de a cumpăra vă prezentăm cea mai bună mașină a secolului prezent, cel mai nou model de mașină de scris

Plugul „JURENAK”

brevetat

mecanism simplu,
întrebuințare ușoară,
regulare ușoară,
cu aproape 50% ară mai mult,
„ ” 30% reclamă mai puțină putere,
este cel mai perfect și este plugul viitorului,

Catalog de prețuri trimite cu plăcere:

(Ju 425)

„Jurenák” szab. ekegyár részvénytárs. Marosvásárhely.

Librăria „TRIBUNA”

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 20.

Al. Sadoveanu, Bordeenii și alte povestiri (1912)	2.—
I. Pillat, Visări păgâne (Cărțile albe)	1.75
Ion Agârbiceanu, Schițe și povestiri	2.—
L. Rebreanu, Frământări	1.50
Vasile Goldiș, A nemzetiségi kérdésről	1.—
Rubin Patitia, Munții noștri, Țara Țopilor, Despre trecutul Munților Apuseni ai Transilvaniei	1.50
Gheorghe Barițiu, Studii și articole, cu o prefață de Dr. I. Lupas	1.50
N. Iorga, Generalități cu privire la studiile istorice	1.50
N. Iorga, Cugetări	2.50
S. Mehedinți, Cătră noua generație	1.50
Iules Payot, Educația Voinței	2.—
Alexandru Ciura, Foiletoane	1.60
P. Dulfu, Isprăvile lui Păcală. Carte premiată de Acad. Rom. Ed. III.	1.—
Dr. V. Bianu, medic, Doctorul de casă sau dicționarul sănătății 800 p.	14.—
Caragiale, Schițe nouă	1.25
Delavrancea, Irinel Comedie în 3 acte	2.50
Victor Eftimiu, Poemele singurătății	2.—
N. Băleescu, Istoria Rom. sub Mihai Vodă Viteazul, 3 vol. leg.	2.80
Teodor Crivetz, Bătălia dela Racova din Ianuarie 1475. (Cu o hartă anexă)	2.50
D. C. Moruzi, Instrăinații. Roman	2.—
Radu Rosetti, Păcatele slugeriei	2.—
A. Maior, Făt-Frumos, Poem dramatic în 4 acte	2.—
M. Eminescu, Lumină de lună. Poezii	2.—
Institutul pedagogic gr.-or. rom. din Arad	2.—
N. Zaharia, Mihail Eminescu, Viața și opera sa ediție de lux	4.—
Din scrierile și cuvântările lui Ion C. Brătianu 1821—1891. Partea I. 1848—1868	2.—
Ion C. Brătianu, Discursuri, scrieri, acte și documente, vol. II.	2.—
Nicu Dracinschi, Poezii	2.—
Memoriile d-nei Steinheil	—80
Napoleon în Rusia	—80
Virgil Onițu, Din cele trecute vremi	2.—
I. Novicow, Emanciparea femeii	2.—
I. Corbu, Nouă teorie cosmogonică	1.40
Dr. Pompil Cioban, Creditul nostru. Studiu economic financiar	2.—

Ecaterina Pitiș, Poezii	1.50
Spiridon Popescu, Contribuțiune la munca pentru ridicarea poporului. Lucrare premiată de „Academia Română”	2.—
Vioara din Bihor, Schițe și nuvele	2.—
Maupassant, Inima noastră, roman	2.—
N. Iorga, Neamul Româncesc în Basarabia	2.50
I. C. Apostol, Cuza-Vodă și reforma sa în biserica română. După documente	—60
T. D. Speranță, Teatru de familie	2.—
Delavrancea, Luceafărul, dramă în 5 acte	2.50
Halima sau 1000 de nopți, 4 volume un volum	6.—
D. Anghel, Fantome	2.—
I. Agârbiceanu, În întuneric, nuvele	2.—
Em. Gârleanu, Cea d'întâi durere, nuvele și schițe	2.50
Sofia Nădejde, Patimi, roman din viața românească	2.—
Constantin Negruzzi, Păcatele tineretelor	—95
Omer, Iliada, trad. de G. Murnu	8.—
Ion Gorun, Robinson în țara românească	1.—
Reproducere după tablourile lui Grigorescu, 20 de reproduceri admirabil reușite. Mărimea 38×29 cm. Prețul unui tablou	2.50
Intrarea lui Mihai Viteazul în Alba-Iulia. Tabloul are mărimea de 63×45 cm. Prețul	2.50
Marele album intitulat „Armata română”. Reproduceri după tablourile pictorului T. Ajdukiewicz, cu 27 tablouri în format 52×43	15.—
Lazăr Săineanu, Dicționar universal al limbei române. Ed. II-a	8.—
Dr. Dionisie Moldovan, Avocatul popular broșat 2.50 fil., legat 3.50	3.50
A. Bena, Nu m'abandona. Pentru o voce și piano	1.30

Calendarul „Lumea Ilustrată” 1.50 fil., Calendarul „Partidului Național Român” din Ungaria și Transilvania 60 fil., „Amicul Poporului” 70 fil., „Calendarul Sătanului” 30 fil., „Calendarul Național” 40 fil., „Păcălici”, Calendar glumeț 30 fil., Calendar diecezan cu șematism 50 fil. fără șematism 30 fil., Calendar de perete 20 fil.

Album pentru ilustrate à 1.60, 2, 3, 4 și 5 cor.: Album pentru poezii dela 70 fil. în sus. — Ilustrate cu porturi naționale românești bucata 16 fil. Ilustrate cu familia regală din România bucata 20 fil. — Hârtie de scris cutia dela 80 fil în sus.

George Dima, Cântece și Balade pentru o voce și pian, cu text român și german 1. Dorința, 1.80, 2. De ce nu'mi vii? 1.80, 3. Peste varfuri 1.—, 4. Și dacă ramuri bat în geam 1.30, 5. Somnoroase pasărele 1.20, 6. Știi tu mândro? 1.—, 7. Cântecul păstorului 1.30, 8. Pe când soarele de vară 1.—, 9. Biata inimă 'nșelată 1.30, 10. Groza, baladă 2.70, 11. Hotărâre 1.—, 12. Noi trei 1.—, 13. Stefan Vodă și codrul, baladă 1.80, 14. Trădare 90 fil. 15. Curcile 1.30, 16. A venit un lup din crâng 1.75. — Cânteece populare românești pentru o voce cu acompaniament de pian de G. Dima. — 1. Mândruță de demult 1.—, 2. Jelui-m'aș și n'am cui 1.30, 3. Vai mândruță dragi ne-avem 1.—, 4. Hei, vei, măi! 1.30, 5. De-ar fi trăznit Dumnezeu 1.80, 6. Sub fereastra mândrei mele 1.50, 7. O ce veste minunată 1.—, 8. Doamne, Isuse Hristoase 1.—, 9. Leagăn verde 1.—, 10. O inimă 'ntristată 90 fil., 11. Hop, țuca-furcă! 1.—, 12. Ciobagul 1.30

Biblioteca „Minerve”, „Socec”, „Bibl. pentru toți”, „Lumina”, „Lumen”, „Tri bune” etc. în cataloage separate.

MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Atrag atențiunea on. public asupra marelui meu magazin de totfelul de mașini agricole cum sunt: mașini de sămănat, treccrat, pluguri grape, preșuri, și mori de struguri, mașini de cusut.

Mai departe reconstruez tot felul de Locomobile să umble singure.

